

GÖRÜŞ VE RAPORLAR

“Endüstri Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

13 Haziran 2022

“7410 Sayılı Çevre Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

1 Temmuz 2022

28 Mayıs 2022 Tarihli ve 31849 Sayılı “Orman Parkları Yönetmeliği”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

1 Temmuz 2022

“Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

19 Temmuz 2022

29.07.2022 Tarihli ve 31907 Sayılı “Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

13 Eylül 2022

“TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

17 Ekim 2022

28.09.2022 Tarihli ve 31967 Sayılı

“Özellik Arz Eden Binaların Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Yönetmelik”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

19 Ekim 2022

23.09.2022 Tarihli ve 31962 Sayılı “Lüks Çadır Tesisleri Nitelikler Yönetmeliği”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

31 Ekim 2022

“MİDEKON Mimarlık Diplomalarının Uluslararası Tanınırlığı ve Eşdeğerliği

Bağlamında Mimarlık Eğitimi Süresine İlişkin Ön Rapor”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

11 Ocak 2023

Yapının Mimarlık Hizmetlerine Esas Olan Sınıfları'nın Güncellenmesi Kapsamında

Mimarlar Odası Görüşü

31 Ocak 2023

Mimarlar Odası 6 Şubat 2023 Depremleri Tespit ve Değerlendirme Raporu

<http://www.mo.org.tr/docs/MO06022023DEPREMTESPIT.pdf>

23 Şubat 2023

Mimarlar Odası 6 Şubat 2023 Depremleri Raporu - 2

<http://www.mo.org.tr/docs/MODEPREMRAPOR2.pdf>

03 Mayıs 2023

12 Mayıs 2023 Tarihli ve 32188 Sayılı

“Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

17 Mayıs 2023

“Orman, Orman Endüstri ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisleri İle Serbest Meslek Bürolarının Çalışma Alanlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”

Hakkında Mimarlar Odası Görüşü

1 Haziran 2023

**“ENDÜSTRİ BÖLGELERİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ”
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**
13 Haziran 2022

7 Haziran 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan “2/4487 Esas No.lu Endüstri Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu'nda görüşülme aşamasındadır.

19 Ocak 2002 tarih ve 24645 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu'nun planlama, yerel yönetimlerin yetkileri ve ruhsat süreçleriyle ilgili var olan eksiklik ve yanlışlarının giderilmesi gerekirken; Kanun'un endüstri bölgelerinin kuruluşu ve ilanını, yatırım izni sürecini, teşvik tedbirlerini ve yönetici şirketin görev ve yetkilerini belirleyen hükümleri teklif edilen düzenlemelerle daha da sorunlu hale gelmektedir.

Getirilen düzenlemelerin; sanayicilere tahsis edilen alanların mülkiyetini alma hakkı getirerek kamulaştırılan alanların özelleştirilmesinin, ilan edilen endüstri bölgelerinin sınırlarının bilimsel süreçlerden uzak bir şekilde iki katına kadar genişletilmesinin ve ÇED süreci maddesini yok sayarak sağlıklı çevrelerin oluşumunun önünü açmakta olduğu görülmektedir.

Teklif ile; Endüstri Bölgeleri Koordinasyon Kurulu'nun teşkiline yönelik tüm hükümler yürürlükten kaldırılmaktadır. Ayrıca, endüstri bölgelerinin sınırlarına ilişkin getirilen düzenlemeler ile; ilan edilen endüstri bölgelerine, mevcut alandan büyük olmaması kaydıyla ilave alan eklenmesinin önü açılmaktadır. Söz konusu ilave alanların hangi kriterlere göre belirleneceği ise tariflenmemektedir. Mevcut uygulamada, endüstri bölgelerinin kurulacağı yerleri Bakanlığın önerisi üzerine Endüstri Bölgeleri Koordinasyon Kurulu belirlerken; getirilecek değişiklik ile, endüstri bölgelerinin kurulmasına ve ilave alana Bakanlık karar verebilecektir. Bu durumda, herhangi bir bilimsel kurulun görüşü alınmaksızın merkezîyetçi politikalar çerçevesinde mevcut endüstri bölgelerinin sınırlarının genişletilmesi amaçlanmaktadır.

Endüstri bölgelerini “cazip hale” getirme gerekçesiyle, yerli ve yabancı yatırımcılara mülkiyet hakkı verilmekte, mülkiyet devrinden sonra ise yatırımcıların satış ve kiralama yapmaları düzenlenmektedir. Kamulaştırılan alanların yatırımcılara Bakanlıkça satılabilmesini ve yatırımcıların da satış ve kiralama yapabilmelerini düzenleyen bu maddenin kamu yararı yerine özel çıkarları amaçladığı ortadadır.

Özel endüstri bölgesi içerisinde başvuru sahibinin talep etmesi ve özel mülkiyete konu arazi maliklerinin sanayi yatırımı yapmayı taahhüt etmesi şartıyla, söz konusu özel mülkiyete konu arazinin “kamulaştırmadan kaynaklı bürokratik süreçlerden etkilenmemesi” gerekçesiyle, kamulaştırılmamaları ve sanayicilerin kendi mülkiyetlerinde özel endüstri bölgesi olanaklarıyla yatırım yapmaları hakkını düzenlemektedir. Bu düzenlemeyle, kimi şirketlere ayrıcalık sağlanması amaçlanmaktadır.

Tüm bu düzenlemeleri içeren Kanun teklifi; yapı üretim sürecinde yer alan tarafların, meslek odalarının, üniversitelerin ve kamu kurumlarının katılımı olmaksızın, görüş ve önerileri alınmaksızın hazırlanmıştır. Oysaki, yapılı çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi, kamu yönetiminin, merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek mensuplarının, meslek kuruluşlarının ve ilgili tüm kesimlerin ülke adına ortak sorumluluğudur.

Mimarlar Odası olarak; hukuka ve demokratik katılım ilkelerine aykırı biçimde katılımcı süreçlerden uzak olarak merkezîyetçi politikalarla hazırlanan, ÇED sürecini yok sayarak yaşanabilir çevre hakkını engelleyen, endüstri bölgelerinin sınırlarının bilimsel değerlendirmelerden uzak bir şekilde genişletilmesine izin veren, kamulaştırılan alanların piyasalaştırılmasını ve özelleştirilmesini amaçlayan, dolayısıyla kamu ve doğal çevre yararını göz ardı eden düzenlemeleri içeren “Endüstri Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin geri çekilmesi için çağırıda bulunuyoruz.

TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU

**“7410 SAYILI ÇEVRE KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**

1 Temmuz 2022

23 Mayıs 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan “Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu'nca birtakım değişikliklerle birlikte düzenlenmiş, 10 Haziran 2022 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilerek kanunlaşmış ve 15 Haziran 2022 tarih ve 31867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

7410 sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun; 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun, 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun dahil olmak üzere pek çok Kanunda değişiklik getirmektedir.

Kanun ile getirilen değişikliklerin önemli bir bölümü, çevre ve kıyı alanlarının kamu denetiminden çıkarılarak yap-işlet-devret modeliyle özelleştirilmesini içermektedir. Çevre ve kıyı alanları; kâr amaçlı özel şirketlerin küresel ve bölgesel ölçekteki kriz döneminde ekonomik sürdürülebilirliğinin sağlanması için ranta açılmaktadır.

Kanun; yapı üretim sürecinde yer alan tarafların, meslek odalarının, üniversitelerin ve kamu kurumlarının katılımı olmaksızın, görüş ve önerileri alınmaksızın hazırlanmıştır. Oysaki Anayasamız; tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi için Devleti gerekli tedbirleri almakla görevlendirmiş, bunun için gerekli yasaları koymak ve önlemleri almakla yükümlü kılmıştır. Bu çerçevede yapı ve doğal çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözetken politikalar çerçevesinde üretilmesi; kamu yönetiminin, merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek mensuplarının, meslek kuruluşlarının ve ilgili tüm kesimlerin ülke adına ortak sorumluluğudur.

Sonuç olarak; merkezi politikalarla oluşturulan Kanunun, kıyı ve çevre alanlarını tehdit eden, yaşanabilir çevre hakkını engelleyen ve kamu yararına aykırı düzenlemelerinin iptal edilmesi gerekmektedir.

Madde Değerlendirmeleri

“7410 sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, aşağıda listelenen 14 Kanunun 23 maddesini değiştirmekte ve bazılarında ise ek maddelerle yeni düzenlemeler getirmektedir.

- 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun
- 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 2872 sayılı Çevre Kanunu
- 3194 sayılı İmar Kanunu
- 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun
- 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun
- 5488 sayılı Tarım Kanunu
- 5543 sayılı İskan Kanunu
- 6083 sayılı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Personeline Ek Ödeme Yapılması Hakkında Kanun
- 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun
- 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun
- 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Getirilen değişikliklere ilişkin madde değerlendirmeleri aşağıda sunulmaktadır.

7410 SAYILI KANUN 1. MADDE

**6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun
Ek Madde 15**

Kanun ile getirilen düzenlemeyle; DSİ Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranları Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek, değiştirilebilecek veya kaldırılacaktır.

Bu değişiklik öncesinde maksat oranları mühendislik hesaplarıyla belirlenmekteydi. Değişikle birlikte yapılacak özel değerlendirme sonucunda; baraj veya göletten yararlanan yerel yönetimlerin ve özelleştirilmesi planlanan hidroelektrik tesislerinin maksat oranları bilimsel verilere dayandırılmaksızın artırılabilir, azaltılabilir veya sıfırlanabilir. Bu uygulama, kamu kaynaklarının özel şirketlere aktarılmasının önünü açmaktadır.

7410 SAYILI KANUN 8. MADDE

2872 sayılı Çevre Kanunu

Ek Madde 16

Eklenen maddeyle; Boğazlar ve Susurluk Havzası dâhil Marmara Denizi Hidrolojik Havzasında ve bu Havza'da yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında, büyükşehir, il ve ilçe belediyelerinin; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde iş termin planlarını Bakanlığa sunmak ve 3 yıl sonunda da ileri atıksu arıtma tesislerini kurup işletmeye almak zorunda olduğu düzenlenmektedir.

7410 SAYILI KANUN 9. MADDE

3194 sayılı İmar Kanunu

Madde 8 – Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması

Kanun ile getirilen düzenlemeyle; imar planlarında bina yüksekliklerinin serbest (yençok) olarak belirlenemeyeceği kuralında, **sanayi alanları, ileri atıksu arıtma tesisleri, ibadethane alanları ve tarımsal amaçlı silo yapıları hariç** tutulmaktadır.

Bu düzenlemenin, özellikle sanayi alanlarında kontrolsüz yapılaşmayı artıracak nitelikte olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, 7 Haziran 2022 tarihinde TBMM'ye sunulan "2/4487 Esas No.lu Endüstri Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi", endüstri bölgelerinin sınırlarının iki katına kadar genişletilmesine yönelik düzenlemeler içermektedir. Sanayi alanlarının sınırlarının genişletilmesi ve yapı yüksekliklerinin serbest bırakılmasını içeren düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, endüstri bölgelerinde yapılaşmayı artıran politikalar izlendiği ortadadır.

7410 SAYILI KANUN 12. MADDE

3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanun

Ek Madde 3

Kanun ile getirilen düzenlemeyle; çevre kirliliğini önleyici atık su, atık bertaraf ve atık geri kazanım tesisleri ile mapa ve şamandıraların yapımı, işletilmesi ve bakımı ile halihazırdaki tesislerin idamesi, bakımı ve yenilenmesinin özel sektör eliyle ve yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilmesi düzenlenmektedir.

7410 SAYILI KANUN 13. MADDE

3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanun

Ek Madde 4

Kanun ile getirilen düzenlemeyle; 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında yer alan depozito düzenlemeleri çerçevesindeki yap-işlet-devret projelerinin Türkiye Çevre Ajansı tarafından gerçekleştirilebileceği, bu çerçevede Çevre Ajansı'nca yatırımı gerçekleştirilen kamu yatırımlarının özel sektör tarafından işletilmesi düzenlenmektedir.

7410 SAYILI KANUN 30. MADDE

7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Madde 4 – Ajansın faaliyetleri

Kanun ile getirilen düzenlemeyle; Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanlarda; mapa ve şamandıra sistemleri kurma, işletme ve bu hizmetlerin verilmesini sağlama ile ayrıca bu hizmetleri özel şirketler kurarak gerçekleştirme yetkisi Bakanlık tarafından Çevre Ajansı'na verilmektedir.

Kâr etme amacıyla faaliyet gösteren özel şirketlerin, kamusal hizmetleri toplum, doğa ve çevre yararını dikkate alarak yerine getirmesi beklenemez. Kamunun denetiminden çıkarılarak ticarileştirilen kıyıları, bilimsel yeterliliği olmayan özel şirketlerce yönetilmesi sonucu örneklerine sıkça rastladığımız şekilde ekosistemlerinin bozulmasıyla karşı karşıya kalacaktır. Anayasa'nın 43. Maddesine ve Kıyı Kanunu'na göre ise; kıyıları Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, kıyıların öncelikle kamu yararı gözetilerek korunması ve herkese eşit ve serbest olarak kullanılabilmesi esastır. Ancak,

7410 sayılı Kanun'un 12, 13 ve 30. maddelerinde yapılan düzenlemeler açıkça, Anayasa ve Kıyı Kanunu'nun ilgili hükümlerine aykırıdır.

7410 SAYILI KANUN 14. MADDE

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun

Madde 1 – Amaç, kapsam ve tanımlar

Kanun ile getirilen düzenlemeyle; yapı denetim mevzuatı kapsamında denetlenerek tamamlanan yapıların teknik ve genel bilgilerine; yapı sahibi, ilgili vatandaşlar ve kamu görevlileri tarafından ulaştırılması amacıyla bu yapılara "bina kimlik sertifikası" adıyla sertifika asılması düzenlenmektedir.

7410 SAYILI KANUN 15. MADDE

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun

Madde 2 – Yapı denetim kuruluşları ve görevleri

Kanun ile getirilen düzenlemeyle; yetmiş beş yaşını dolduran denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanlarının, yapı denetim kuruluşu adına şantiye mahallinde yapının denetim görevini yürütemeyecekleri düzenlenmektedir.

İlk olarak TBMM'ye sunulan Kanun Teklifi'nde bu düzenlemedeki yaş sınırı "altmış beş yaş" olarak önerilmişti. Ancak, teklif üzerinde değişiklik yapılmış ve yaş sınırı "yetmiş beş yaş" olarak kanunlaşmıştır. Denetim görevini şantiyede sürdüren meslek mensuplarına getirilen yaş sınırlaması ve kanunlaşırken yapılan değişiklik, bilimsel bir gerekçeye dayandırılmamıştır.

7410 SAYILI KANUN 17. MADDE

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun

Madde 8 – İdari müeyyideler ve teminat

Kanun ile getirilen düzenlemeyle; yapı denetimi alanında uygulanan para cezalarında artış yapıldığı görülmektedir.

Ancak mevcut yapı denetim mevzuatı ve sistemi kapsamında aksaklıklar yaşanan ve yerine getirilemeyen kamusal ve hukuki denetim süreçleri bütüncül olarak değerlendirilmemekte; cezalar caydırıcı olarak uygulanmayıp gelir elde etmeye yönelik düzenlenmektedir.

7410 SAYILI KANUN 19. MADDE

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun

Ek Madde 1 – Bitmiş yapıların periyodik olarak denetimi ve hizmet bedeli

Yapı denetim mevzuatı kapsamında denetlenerek bina kimlik sertifikası asılan yapıların, beşer yıllık periyotlarla elektronik ortamda Bakanlıkça belirlenen yapı denetim kuruluşlarınca denetleneceği; bu hizmet için yapı denetim kuruluşlarına Bakanlık tarafından belirlenecek bedelin ödeneceği ve denetim görevini yerine getirmeyen yapı denetim kuruluşlarının bu nedenle ortaya çıkacak yapı hasarlarından dolayı sorumlu tutulacağı düzenlenmektedir.

Bina kimlik sertifikası asılan yapıların yapı denetim kuruluşlarınca denetlenmesi ve yapılarda oluşacak hasarlardan yapı denetim kuruluşlarının sorumlu tutulması; merkezi ve yerel yönetimlerce yerine getirilmeyen denetim süreçlerine dair sorumlulukları, yine yapı denetimde görev alan meslek mensuplarına yüklemekte ve odaları da denetim süreçlerinde meslek mensubu üyelerini cezalandırma aracı olarak tariflemeye devam etmektedir. 6235 sayılı TMMOB Kanunu ile yetkileri düzenlenen meslek odalarına eşitlikçi, adaletli ve yetkiye dayalı sorumluluk tarifi yapılmamaktadır.

Oysaki mevcut sistem içerisinde proje ve uygulama denetçileri, yardımcı kontrol elemanları, şantiye şefleri ve laboratuvar denetçileri olmak üzere çok sayıda mimar ve mühendis bulunmaktadır. Sistem içerisindeki mimar ve mühendisler, düşük ücretlerle çalıştırılmaları, denetleme esnasında yanlış uygulamaları görmezden gelmeye zorlanmaları ve yanlış uygulamaların tek sorumlusuymuşçasına cezalandırılmaları gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Yapı denetim mevzuatında yapılan değişiklikler, sistemin sağlıklı işlemesine yönelik bir düzenleme içermemekte ve sayılan sorunları da çözümsüz bırakmaktadır.

**28 MAYIS 2022 TARİH VE 31849 SAYILI RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANAN
"ORMAN PARKLARI YÖNETMELİĞİ"
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ
1 Temmuz 2022**

28 Mayıs 2022 tarih ve 31849 sayılı Resmi Gazete'de "Orman Parkları Yönetmeliği" yayınlanmış ve Mesire Yerleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni Yönetmelikle, orman alanlarında koruma öncelikli politikaların artırılması yerine, çevre ve kıyı alanlarında olduğu gibi kâr amaçlı özel şirketlerin gelirini artıracak şekilde düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Ormanlar, içerisinde yapılaşmayı artıran park alanlarına dönüştürülmektedir

Yönetmelikte; orman alanlarında doğa yürüyüşü, kaya tırmanışı, kuş gözlem yeri, spor ve benzeri alternatif turizm faaliyetlerine imkân sağladığı belirtilen "ekoturizm rotası" tanımlanmaktadır. Ekoturizm faaliyetlerini desteklemek amacıyla bu rotaların, orman parkları ile birlikte planlanabileceği ve yönetilebileceği; içerisinde yapı ve tesislerin Orman Genel Müdürlüğü tarafından belirlenecek esaslara göre yapılacağı düzenlenmektedir. Bu düzenlemelerle, orman alanları ekoturizm rotalarıyla bölünmekte, orman alanlarında insan geçişi artırılmakta ve yapılaşmanın önü açılmaktadır. Orman alanlarının bu rotalarla parçalanması, orman ekosistemini tehdit etmektedir.

Getirilen düzenlemelerle, Mesire Yerleri Yönetmeliği'nde A, B, ve C tipi mesire yerleri ile şehir veya kent ormanı olarak adlandırılan D tipi mesire yerlerinin hiçbir işleme tabi tutulmaksızın "konaklamalı veya konaklamasız orman parkı" olarak adlandırılacağı düzenlenmektedir. Ayrıca, orman parkları sözleşme değişikliği ile konaklamalı hale getirilebilecek; çadır, lüks çadır ve karavan alanlarının yapılabileceği şekilde tekrar düzenlenebilecektir. Bu düzenlemeyle, "konaklamasız orman parkı" olarak tanımlanan alanlarda da sözleşme değişikliği ile yapılaşmayı artıran düzenlemelere izin verileceği anlaşılmaktadır.

Oysaki yürürlükten kaldırılan Mesire Yerleri Yönetmeliği'nde, A, B, C ve D tipi mesire yerleri belirlenmiştir. Konaklama imkânı yalnızca A tipi mesire yerlerinde, çadır, karavan ve kır evlerine izin verilecek şekilde düzenlenmişti. Diğer mesire yerlerinde, konaklamaya izin verilmemekte, yalnızca günübirlik kullanımlar için yapı ve tesisler yapılabilmekteydi. Orman Parkları Yönetmeliği'ndeki düzenlemelerle ise; tüm mesire yerleri ve kent ormanlarında, parkları işleten şirketlere kazanç sağlayacak yapılaşma faaliyetleri artırılmaktadır.

28 Temmuz 2021 tarihinde Turizmi Teşvik Kanunu'nda yapılan değişiklikle, orman alanlarının turizm şirketlerine tahsisi ve o alanlarda yapılacak yapı ve tesislerin planlanmasında Kültür ve Turizm Bakanlığı tek yetkili kılınmıştı. Şimdi de, yeni yönetmelikteki düzenlemelerle; orman parklarının Kültür ve Turizm Bakanlığı'na tahsisi ve tahsise konu alanların sınır değişikliği yapılarak genişletilebileceği düzenlenmektedir.

Anayasa'nın 169. maddesine göre; ormanların korunması için Devlet gerekli tedbirleri alır, devlet ormanları devletçe yönetilir ve işletilir, ormanlar kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz, ormanlara zarar verecek hiçbir faaliyete izin verilemez. Ayrıca, orman sınırlarında daraltma yapılamayacağı da Anayasa'da açıkça ifade edilmektedir.

Ancak son 20 yıllık süreçte, korunması gerekli orman alanlarının parçalanarak "kullanılan" alanlara dönüştürülmesine yönelik politika izlenmektedir. Orman alanlarının rekreasyonel kullanımının artırılması ve özel şirketlerce işletilmesine izin verilmesiyle, ormanlardan ekonomik rant sağlanmasının amaçlandığı ortadadır. Yürürlüğe giren Yönetmelik, bu amaca hizmet edecek düzenlemeleri içermektedir.

Anayasamız; tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi için Devleti gerekli tedbirleri almakla görevlendirmiş, bunun için gerekli yasaları koymak ve önlemleri almakla yükümlü kılmıştır. Yapılı ve doğal çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözetken politikalar çerçevesinde üretilmesi ve düzenlenmesi; kamu yönetiminin, merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek mensuplarının, meslek kuruluşlarının ve ilgili tüm kesimlerin ülke adına ortak sorumluluğudur.

Mimarlar Odası olarak; orman alanlarında koruma güvencelerini artırmak yerine ekonomik kazanç elde etmeyi öncelikli sayan, bu alanlarda yapılaşmayı artıran ve ekosistemi tehdit eden düzenlemeler içeren yönetmeliğin iptali için çağrıda bulunuyoruz. Değerli kamuoyumuza saygıyla duyurulur.

**TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU**

**“ŞANTIYE ŞEFLERİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK TASLAĞI”
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**
19 Temmuz 2022

“Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı” T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 27 Haziran 2022 tarih ve E-60169443-335.05.02/4005089 sayılı yazısı ile görüşe açılmıştır.

Yönetmelik değişikliği gerekçesinde 02.03.2019 tarihinde yayımlanan Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmeliğin uygulaması sırasında “İlgili idarelerden, meslek odalarından ve özellikle yapı sektöründeki aktif teşebbüs sahiplerinden iletilen bir takım iyileştirici talepler” doğrultusunda, Yönetmelikte yeni düzenlemeler yapılması ihtiyacı doğduğu belirtilmektedir.

Yapılan değişiklikler incelendiğinde; iyileştirici olduğu öne sürülen Yönetmelik değişikliği taslağının inşaat sektöründeki sermaye sahiplerinin isteklerine yönelik yapı üretim sürecinin uzman meslek mensuplarınca kamusal denetiminin kısıtlanmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Şantiye şefliği görevlerinin mimar ve mühendisler yerine tekniker ve teknik öğretmenlerce yerine getirilmesinin hedeflendiği görülmektedir.

Yönetmelik değişikliğinde öngörülen yaş sınırlaması; şantiye şefliği üstlenecek olan, mesleki kısıtlılığı bulunmayan ve fiilen görevini yerine getirebilecek durumda olan mimarların mesleki faaliyetlerini gerekçesiz olarak engellemektedir.

Şantiye şefliği görevini üstlenecek meslek gruplarına dair düzenlemeye gerekçe olarak “farklı yapı türleri ve imalat tiplerine bağlı olarak ayrıntılı hükümler” eklendiği belirtilse de; yapılar nitelik, tür ve imalat tiplerinden bağımsız olarak mimarlar tarafından tasarlanmakta, proje ve ekleri ile uygulama detayları hazırlanmaktadır.

Bu nedenle yaşamsal önem taşıyan yapı tasarım ve üretim sürecinin müellifi olan mimarlarca şantiye şefi görevinin yürütülmesi zorunlu olup; tekniker ve teknik öğretmenlerin şantiye görevlerinde ancak yardımcı teknik elemanlar olarak görev almaları gerekmektedir.

Bu çerçevede taslak Odamızca; yapı üretim süreçleri, süreçlerde yer alan idareler, mesleki faaliyetler ve meslek mensupları dikkate alınarak incelenmiş ve aşağıdaki görüş oluşturulmuştur.

ŞANTIYE ŞEFLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK Resmî Gazete Tarihi: 02.03.2019 Resmî Gazete Sayısı: 30702	ŞANTIYE ŞEFLERİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK	DEĞERLENDİRME
<p>Yönetmelik değişikliği gerekçesinde 02.03.2019 tarihinde yayımlanan Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmeliğin uygulaması sırasında "İlgili idarelerden, meslek odalarından ve özellikle yapı sektöründeki aktif teşebbüs sahiplerinden iletilen bir takım iyileştirici talepler" doğrultusunda, Yönetmelikte yeni düzenlemeler yapılması ihtiyacı doğduğu belirtilmektedir.</p> <p>Yapılan değişiklikler incelendiğinde; iyileştirici olduğu öne sürülen Yönetmelik değişikliği taslağının inşaat sektöründeki sermaye sahiplerinin isteklerine yönelik yapı üretim sürecinin uzman meslek mensuplarının kamusal denetiminin kısıtlanmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Şantiye şefliği görevlerinin mimar ve mühendisler yerine tekniker ve teknik öğretmenlerce yerine getirilmesinin hedeflendiği görülmektedir.</p>		
<p>BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar</p> <p>Amaç MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; plân, fen, sanat, sağlık, çevre şartlarına ve standartlara uygun yapı inşa edilmesine yönelik yapım faaliyet ve süreçlerinin takibini sağlamak üzere, şantiye şefi çalıştırılması mecburi yapılara ve yapım işlerinde görev alan şantiye şeflerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.</p>	<p>BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar</p> <p>Amaç MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; plân, fen, sanat, sağlık, çevre şartlarına ve standartlara uygun yapı inşa edilmesine yönelik yapım Yıkım faaliyet ve süreçlerinin takibini sağlamak üzere, şantiye şefi çalıştırılması mecburi yapılara ve yapım Yıkım işlerinde görev alan şantiye şeflerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.</p>	
<p>Tanımlar MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;</p> <p>a) Bakanlık: Çevre ve Şehircilik Bakanlığını,</p> <p>b) e-Şantiye Şefi: Şantiye şefliği kayıtlarının elektronik ortamda tutulduğu, Bakanlık bünyesinde işletilen Şantiye Şefliği Bilişim Sistemini,</p> <p>c) İlgili idare: Yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi verme yetkisine sahip idareleri,</p> <p>ç) Kanun: 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununu,</p> <p>d) Müdürlük: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünü,</p> <p>e) Şantiye şefi: Konusuna ve niteliğine göre yapım işlerini yapı müteahhidi adına yöneterek uygulayan, mühendis, mimar veya bunlara ilişkin teknik öğretmen veya tekniker diplomasına sahip teknik personeli,</p> <p>f) Toplu yapı: 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 66 ncı ve 68 inci maddelerinde tanımlanan yapıyı,</p> <p>ifade eder.</p>	<p>Tanımlar MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;</p> <p>a) Bakanlık: Çevre ve Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını,</p> <p>b) e-Şantiye Şefi: Şantiye şefliği kayıtlarının elektronik ortamda tutulduğu, Bakanlık bünyesinde işletilen Şantiye Şefliği Bilişim Sistemini,</p> <p>c) İlgili idare: Yapı Yapım/Yıkım ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi verme yetkisine sahip idareleri,</p> <p>ç) Kanun: 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununu,</p> <p>d) Müdürlük: Çevre ve Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünü,</p> <p>e) Şantiye şefi: Konusuna ve niteliğine göre yapım işlerini yapı müteahhidi adına yöneterek uygulayan, mühendis, mimar veya bunlara ilişkin teknik öğretmen veya tekniker diplomasına sahip teknik personeli,</p> <p>f) Toplu yapı: 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 66 ncı ve 68 inci maddelerinde tanımlanan yapıyı,</p> <p>ifade eder.</p>	<p>Şantiye Şefinin tanımı değiştirilerek; ilgili alanda mezun meslek mensuplarına dair ifadeler kaldırılmış, şantiye şefleri teknik personel olarak tariflenmiştir. Böylelikle; diğer maddelerde de getirilen düzenlemelerle birlikte, şantiye şefi olarak meslek mensupları yerine tekniker veya teknik öğretmenlerin görevlendirilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.</p> <p>Mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerinin uygulamasında İmar Kanununun 28. ve 38.Maddelerinde belirtilen uzmanlık alanlarına göre meslek mensuplarının yapılması gerekmektedir.</p> <p>Meslek mensupları; 3458 Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun ve 6235 TMMOB Kanunu ile düzenlenmiştir.</p> <p>Maddede getirilen düzenlemeyle ayrıca Toplu Yapı tanımı yönetmelikten çıkarılmıştır. Şantiye şeflerince üstlenilebilecek işlerle ilgili sınırlamaların düzenlendiği maddede, toplu yapı yerine yapıyı üstlenen yapı sahibi ve müteahhide bağlı tariflenmektedir.</p>

<p style="text-align: center;">İKİNCİ BÖLÜM Şantiye Şefliği ve İdarenin Görevleri</p> <p style="text-align: center;">Şantiye şefliği</p> <p>MADDE 6 – (1) Aşağıdaki kişiler şantiye şefliği görevini üstlenemez:</p> <p>a) Mahkeme veya üyesi olduğu meslek odası tarafından süreli veya süresiz olarak mesleki faaliyette bulunmaktan yasaklananlar yasaklılık süresince.</p> <p>b) Tam zamanlı olarak başka bir işte çalışanlar.</p> <p>(2) Şantiye şefinin;</p> <p>a) Mimar, inşaat mühendisi, makine mühendisi veya elektrik mühendisi,</p> <p>b) Yükseköğrenim kurumunca elektrik mühendisliğine eşdeğerliği bulunduğu kabul edilen elektrik-elektronik mühendisi,</p> <p>c) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen mesleklere ilişkin inşaat, makine, elektrik, yapı denetim teknikeri veya bunlara ilişkin teknik öğretmen, olması şarttır.</p> <p>(3) Şantiye şefliğinin üstlenilmesinde; yapım işinin konusu, niteliği, büyüklüğü ile özel ihtisas gerektirip gerektirmediği ve ilgili imalatların oranı dikkate alınır.</p>	<p style="text-align: center;">İKİNCİ BÖLÜM Şantiye Şefliği ve İdarenin Görevleri</p> <p style="text-align: center;">Şantiye şefliği</p> <p>MADDE 6 – (1) Aşağıdaki kişiler şantiye şefliği görevini üstlenemez:</p> <p>a) Mahkeme veya üyesi olduğu meslek odası tarafından süreli veya süresiz olarak mesleki faaliyette bulunmaktan yasaklananlar yasaklılık süresince.</p> <p>b) Tam zamanlı olarak başka bir işte çalışanlar.</p> <p>c) Yetmiş beş yaşını dolduran veya şantiyede fiilen devamlı görev yapmaya engel bir durumu olanlar.</p> <p>(2) Şantiye şefinin;</p> <p>a) Mimar, inşaat mühendisi, makine mühendisi veya elektrik mühendisi,</p> <p>b) Yükseköğrenim kurumunca elektrik mühendisliğine eşdeğerliği bulunduğu kabul edilen elektrik-elektronik mühendisi,</p> <p>c) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen mesleklere ilişkin inşaat, makine, elektrik, yapı denetim teknikeri veya bunlara ilişkin teknik öğretmen, olması şarttır.</p> <p>(3) Şantiye şefliğinin üstlenilmesinde; yapım işinin konusu, niteliği, büyüklüğü ile özel ihtisas gerektirip gerektirmediği ve ilgili imalatların oranı dikkate alınır.</p> <p>Bu amaçla, kaba ve ince inşaat işleri, ısıtma-soğutma-havalandırma-iklimlendirme-sihhi tesisat gibi mekanik işler ile elektrik tesisatı işleri ayrı ayrı gruplandırılarak yapı maliyetine etkisi bakımından ağırlıkta olan gruba uygun meslek mensubu şantiye şefi olarak görevlendirilir. Bu yöntemle gruplandırmaya uygun olmayan işler İdaresince değerlendirilir.</p>	<p>Yapı Denetim mevzuatında getirilen yaş düzenlemesinin şantiye şefleri için de getirildiği görülmektedir. Ancak yaş sınırlaması; mesleki kısıtlılığı bulunmayan ve fiilen görevini yerine getirebilecek durumda olan mimarların mesleki faaliyetlerini engellemektedir.</p> <p>Şantiye şefliği görevini hangi meslek grubunun üstleneceğine dair düzenlemeye gerekçe olarak “farklı yapı türleri ve imalat tiplerine bağlı olarak ayrıntılı hükümler” eklendiği belirtilse de; mesleki uzmanlık alanları ve yapım işinin niteliği yerine</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaba ve ince inşaat • mekanik • elektrik tesisatı <p>işlerinin yapı maliyetine oranı seviyesinde şantiye şefi görevlendirileceği düzenlenmektedir. Buna göre tekniker veya teknik öğretmenler dışında, makine, elektrik ve inşaat mühendislerinin görev alacağı mimarların şantiye şefi olarak görevlendirilmeyeceği anlaşılmaktadır.</p> <p>Yapılar nitelik, tür ve imalat tiplerinden bağımsız olarak mimarlar tarafından tasarlanmakta, proje ve ekleri ile uygulama detayları hazırlanmaktadır.</p> <p>Bu nedenle yaşamsal önem taşıyan yapı tasarım ve üretim sürecinin müellifi olan mimarlarca şantiye şefi görevinin yürütülmesi zorunlu olup; tekniker ve teknik öğretmenlerin şantiye görevlerinde ancak yardımcı teknik elemanlar olarak görev almaları gerekmektedir.</p>
<p style="text-align: center;">Şantiye şeflerinin çalışma usulü</p> <p>MADDE 7 – (1) Şantiye şefinin yapım işine dair görevi, yapı ruhsatının alınmasından itibaren başlayıp yapı kullanma izin belgesinin alınması ile son bulur.</p> <p>(2) Şantiye şefi, görev yaptığı ilin sınırları dışında başka bir ilde görev üstlenemez.</p> <p>(3) Şantiye şefi aynı anda en fazla beş ayrı yapım işinin şantiye şefliğini üstlenebilir.</p> <p>(4) Mimar veya mühendis unvanlı şantiye şeflerinin aynı anda</p>	<p style="text-align: center;">Şantiye şeflerinin çalışma usulü</p> <p>MADDE 7 – (1) Şantiye şefinin yapım işine dair görevi, yapı ruhsatının alınmasından itibaren başlayıp yapı kullanma izin belgesinin alınması ile son bulur.</p> <p>(2) Şantiye şefi, görev yaptığı ilin sınırları dışında başka bir ilde görev üstlenemez.</p> <p>(3) Şantiye şefi aynı anda en fazla beş ayrı yapım işinin şantiye şefliğini üstlenebilir.</p> <p>(3) Şantiye şefi aynı anda herhangi birisinin yapı inşaat alanı;</p>	<p>Şantiye şeflerinin aynı anda üstlenebilecekleri işlerle ilgili yapı inşaat alanı ve yapım işi sayısı üzerinden bir düzenleme getirilmektedir.</p> <p>Bu düzenlemede daha önce aynı anda 5 iş veya 30.000 metrekare olarak düzenlenen sınırlar azaltılmış gibi görünse de artırılmakta; üstlenilecek şantiye şefliği sınırları yapıların niteliği yerine yapımı üstlenen yapı sahibi ve müteahhide bağlı tariflenmektedir.</p> <p>Yönetmeliğin 4.Maddesinde Kat Mülkiyeti Kanununda tanımlanan toplu yapı tanımı kaldırılmıştı. (Toplu yapı, bir</p>

<p>üstleneceği farklı yapım işlerinin tamamının yapı inşaat alanı toplamı 30.000 metrekareyi geçemez. Ancak yapım işinin tek ruhsata bağlı veya toplu yapı niteliğinde olması halinde yapı inşaat alanı sınırı uygulanmaz. Şantiye şefi tarafından böyle bir yapım işinde görev üstlenilmesi durumunda aynı anda başka bir yapım işinin şantiye şefliği üstlenilemez.</p> <p>(5) Şantiye şeflerinin aynı anda üstlenebilecekleri işlerin sayı ve alan sınırları hesaplanırken, yapı kullanma izin belgesi düzenlenmemiş olanlar hesaba dâhil edilir.</p> <p>(6) Farklı yapı ruhsatları alınmış olmakla birlikte, aynı parselde yer almak ve istinat duvarı, havuz gibi ana yapının eklentisi olmak kaydıyla, birden fazla yapıdan oluşan inşaatlar, tek yapım işi olarak kabul edilir.</p> <p>(7) Spor tesisleri, sinema, tiyatro, konser salonu, kongre merkezi, müze, eğitim kurumu, yurt, sağlık tesisi, haberleşme ve ulaşım tesisleri, itfaiye, karakol, kışla, cezaevi, enerji üretim ve dağıtım tesisleri, kuleler, hangar yapıları ile Bakanlıkça belirlenen mimarlık hizmetlerine esas yapı sınıflarından dokuzuncu fıkrada sayılanların dışındaki yapılarda ve kamu kurum ve kuruluşlarının yapılan veya yaptırılan yapılarda, 6 ncı maddenin ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sayılan unvanlarda şantiye şefi bulundurulması zorunludur.</p> <p>(8) Palplanş, kazık, zemin ankraji, deprem yalıtımı ve benzeri temel sistemleri ve iksa yapıları ile kazı işlerinde, jet-grout, zemin sıkıştırma ve benzeri zemin iyileştirme işlerinde, yıkım işlerinde, kayadan oyma depo işlerinde, ayaklı su depoları işlerinde, deprem yalıtımlı bina işlerinde, ardgermeli-öngermeli yapı elemanı içeren bina işlerinde münhasıran inşaat mühendisi unvanlı şantiye şefi bulundurulması zorunludur.</p> <p>(9) Yedinci ve sekizinci fıkralardaki yapılar hariç olmak üzere, Bakanlıkça belirlenen mimarlık ve mühendislik hizmetlerine esas yapı sınıflarından birinci, ikinci ve üçüncü sınıf yapılardan, bodrumları ile birlikte toplam beş katı ve yapı inşaat alanı 2.000 metrekareyi geçmeyenlerde teknik öğretmenler, 1.500 metrekareyi geçmeyenlerde ise teknikerler meslek alanlarına uygun olarak şantiye şefliğini</p>	<p>a) 1.500 m²'yi geçmeyen beş işi,</p> <p>b) 4.500 m²'yi geçmeyen üç işi,</p> <p>c) 7.500 m²'yi geçmeyen iki işi, üstlenebilir.</p> <p>ç) Şantiye şeflerinin bu fıkraya göre üstlenebilecekleri iş miktarının hesabında;</p> <p>1) İstinat duvarı, havuz gibi ana yapının eklentileri iş sayısı ve inşaat alanı hesabına dahil edilmez.</p> <p>2) Üstlenebilecek toplam iş sayısının kontrolünde yıkım ve yapım işlerinin sayısı toplanarak birlikte değerlendirilir. Ancak yıkım işlerinin alanı dikkate alınmaz.</p> <p>3) Aynı ada içerisinde aynı yapı sahibine ait olup, aynı müteahhit tarafından üstlenilen yapım/yıkım işleri tek iş olarak değerlendirilir.</p> <p>(4) Mimar veya mühendis unvanlı şantiye şeflerinin aynı anda üstleneceği farklı yapım işlerinin tamamının yapı inşaat alanı toplamı 30.000 metrekareyi geçemez. Ancak yapım işinin tek ruhsata bağlı veya toplu yapı niteliğinde olması halinde yapı inşaat alanı sınırı uygulanmaz. Şantiye şefi tarafından böyle bir yapım işinde görev üstlenilmesi durumunda aynı anda başka bir yapım işinin şantiye şefliği üstlenilemez.</p> <p>(4) Üçüncü fıkranın (c) bendinde belirtilen inşaat alanını geçen veya kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılan yapıların şantiye şefleri aynı anda başka bir işin şantiye şefliğini üstlenemez.</p> <p>(5) Şantiye şeflerinin aynı anda üstlenebilecekleri işlerin sayı ve alan sınırları hesaplanırken, yapı kullanma izin belgesi düzenlenmemiş olanlar hesaba dâhil edilir.</p> <p>(5) Şantiye şeflerinin aynı anda üstlenebilecekleri işlerin sayısı hesaplanırken, "yapı kullanma izin belgesi" veya "yanan ve yıkılan yapılar formu" düzenlenmemiş olanlar hesaba dâhil edilir.</p> <p>(6) Farklı yapı ruhsatları alınmış olmakla birlikte, aynı parselde yer almak ve istinat duvarı, havuz gibi ana yapının eklentisi olmak kaydıyla, birden fazla yapıdan oluşan inşaatlar, tek yapım işi olarak kabul edilir.</p> <p>(6) Aşağıda (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen koşulların tamamının sağlandığı binalardan toplam inşaat alanı 1.500 metrekareyi</p>	<p>veya birden çok imar parseli üzerinde, belli bir onaylı yerleşim plânına göre yapılmış veya yapılacak, alt yapı tesisleri, ortak kullanım yerleri, sosyal tesis ve hizmetler ile bunların yönetimi bakımından birbirleriyle bağlantılı birden çok yapıyı ifade eder.)</p> <p>Daha önce tek ruhsata bağlı olan veya toplu yapı niteliğinde olan yapılarda inşaat alanı sınırı uygulanmazken; yeni düzenlemeyle aynı yapı sahibine ait ve aynı müteahhit tarafından üstlenilen aynı yapı adasındaki işler toplu yapı olmasalar, tek ruhsata bağlı olmasalar da tek şantiye şefi tarafından üstlenebilecek.</p> <p>Ayrıca; kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılan yapıların şantiye şeflerinin aynı anda başka bir işin şantiye şefliğini üstlenemeyeceği düzenlenmiştir.</p> <p>Daha önce;</p> <p>Teknik öğretmenler</p> <ul style="list-style-type: none"> yapı sınıflarından birinci, ikinci ve üçüncü sınıf yapılardan, bodrumları ile birlikte toplam beş katı ve yapı inşaat alanı 2.000 metrekareyi geçmeyen <p>Teknikerler</p> <ul style="list-style-type: none"> yapı sınıflarından birinci, ikinci ve üçüncü sınıf yapılardan, bodrumları ile birlikte toplam beş katı ve yapı inşaat alanı 1.500 metrekareyi geçmeyen yapıların şantiye şefliğini üstlenebilirken; <p>Yeni düzenlemeyle şantiye şefliği üstlenebilecekleri yapı alanı artırılmıştır. Buna göre;</p> <p>Teknik öğretmenler ve teknikerler</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.500 metrekareyi geçmeyen 3 yapının şantiye şefliği üstlenebilecektir. En fazla 2000 metrekare olan yapı alanı bu düzenlemeyle 4500 metrekareye kadar çikabilecektir. <p>7.Maddenin 7.fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Böylelikle daha önce; Spor tesisleri, sinema, tiyatro, konser salonu,</p>
---	--	--

üstlenebilir.	<p>geçmeyenlerde teknik öğretmenler ve teknikerler meslek alanlarına uygun olarak aynı anda üç işi geçmemek üzere şantiye şefliğini üstlenebilir.</p> <p>a) Bakanlıkça belirlenen mimarlık ve mühendislik hizmetlerine esas yapı sınıflarından I. sınıf, II. sınıf B(2), B(3); III. sınıf A(3), A(7), B(8) ve B(12) grubu yapılar,</p> <p>b) Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğine göre bina önem katsayısı 1.0 olan yapılar,</p> <p>c) Kamu yatırımı niteliğinde olmayan yapılar,</p> <p>ç) Yapı yüksekliği 17.5m'yi ve bodrum kat sayısı ikiyi geçmeyen yapılar.</p> <p>(7) Spor tesisleri, sinema, tiyatro, konser salonu, kongre merkezi, müze, eğitim kurumu, yurt, sağlık tesisi, haberleşme ve ulaşım tesisleri, itfaiye, karakol, kışla, cezaevi, enerji üretim ve dağıtım tesisleri, kuleler, hangar yapıları ile Bakanlıkça belirlenen mimarlık hizmetlerine esas yapı sınıflarından dokuzuncu fıkrada sayılanların dışındaki yapılarda ve kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılan yapılarda, 6 ncı maddenin ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sayılan unvanlarda şantiye şefi bulundurulması zorunludur.</p> <p>(8) (7) Palplanş, kazık, zemin ankraji, deprem yalıtımı ve benzeri temel sistemleri ve iksa yapıları ile kazı işlerinde, jet-grout, zemin sıkıştırma ve benzeri zemin iyileştirme işlerinde, yıkım işlerinde, kayadan oyma depo işlerinde, ayaklı su depoları işlerinde, deprem yalıtımlı bina işlerinde, ardgermeli-öngermeli yapı elemanı içeren bina işlerinde münhasıran inşaat mühendisi unvanlı şantiye şefi bulundurulması zorunludur.</p> <p>(9) Yedinci ve sekizinci fıkralardaki yapılar hariç olmak üzere, Bakanlıkça belirlenen mimarlık ve mühendislik hizmetlerine esas yapı sınıflarından birinci, ikinci ve üçüncü sınıf yapılardan, bodrumları ile birlikte toplam beş katı ve yapı inşaat alanı 2.000 metrekareyi geçmeyenlerde teknik öğretmenler, 1.500 metrekareyi geçmeyenlerde ise teknikerler meslek alanlarına uygun olarak şantiye şefliğini üstlenebilir.</p>	<p>kongre merkezi, müze, eğitim kurumu, yurt, sağlık tesisi, haberleşme ve ulaşım tesisleri, itfaiye, karakol, kışla, cezaevi, enerji üretim ve dağıtım tesisleri, kuleler, hangar yapıları ile kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılan yapıların şantiye şefliğinin mimar, inşaat mühendisi, makine mühendisi, elektrik mühendisi veya elektrik elektronik mühendislerince yapılması zorunluymak üzere teknik öğretmenler tarafından da yapılabilecektir.</p>
Şantiye şefinin görev ve sorumlulukları	Şantiye şefinin görev ve sorumlulukları	

<p>MADDE 8 – (1) Şantiye şefi, yapı müteahhidi adına, yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan inşaat ve iş organizasyonunu sağlamak, mevzuatın öngördüğü her türlü tedbiri almak, uygulamak ve uygulatmakla sorumludur.</p> <p>(2) Şantiye şefi, inşaat ve tesisat işlerinde yetki belgeli usta çalıştırmak ve belgelerinin bir örneğini şantiye dosyasında bulundurmak zorundadır. Bu kapsamda, Mesleki Yeterlilik Kurumu Mesleki Yeterlilik Belgeleri, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre ustalık belgesi almış olanlar ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı meslekî ve teknik eğitim okullarından ve üniversitelerin meslekî ve teknik eğitim veren okul ve bölümlerinden mezun olup, diplomalarında veya ustalık belgelerinde belirtilen bölüm, alan ve dallarda çalışanlar yetki belgeli usta olarak kabul edilir.</p> <p>(3) Şantiye şefi, inşaat, tesisat ve yıkım işlerinde ilgili teknik düzenlemelere uygun malzeme ve işin niteliğine uygun makina ve ekipman kullanılmasını sağlar.</p> <p>(4) Şantiye şefi görev aldığı yapım işinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemin alınması için gerekli her türlü önlemin alınması yetkisine sahiptir. Bu yetkinin yapı müteahhidi tarafından kullanılmaması halinde şantiye şefi sorumlu tutulamaz.</p> <p>(5) Şantiye şefinin görevden ayrılmak istemesi halinde istifasını, aynı gün içerisinde ilgili idaresine yazılı olarak; yapı müteahhidine ise noter aracılığıyla veya müteahhidin tebligata elverişli elektronik adresine bildirmesi gerekir.</p> <p>(6) Şantiye şefi, yapının fenni mesullerinin/denetçi elemanların talimatlarına uygun olarak inşa ettirilmesinde, görev aldığı şantiye ile alakalı her türlü defter, tutanak ve benzeri belgelerin muhafazasında, düzenlenmesinde ve imzalanmasında ilgili imar ve denetim mevzuatının gerektirdiği sorumluluklarını yerine getirir.</p> <p>(7) Şantiye şefi, görev almış olduğu inşaatta;</p> <p>a) Yapım/yıkım işleri sebebiyle çevre yapılarında oluşan veya oluşması muhtemel hasarları idaresine,</p> <p>b) Meydana gelen iş kazalarını</p>	<p>MADDE 8 – (1) Şantiye şefi, yapı müteahhidi adına, yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan inşaat ve iş organizasyonunu sağlamak, mevzuatın öngördüğü her türlü tedbiri almak, uygulamak ve uygulatmakla sorumludur.</p> <p>(2) Şantiye şefi, inşaat ve tesisat işlerinde ilgili mevzuatına uygun yetki belgeli usta çalıştırmak ve belgelerinin bir örneğini şantiye dosyasında bulundurmak zorundadır. Bu kapsamda, Mesleki Yeterlilik Kurumu Mesleki Yeterlilik Belgeleri, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre ustalık belgesi almış olanlar ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı meslekî ve teknik eğitim okullarından ve üniversitelerin meslekî ve teknik eğitim veren okul ve bölümlerinden mezun olup, diplomalarında veya ustalık belgelerinde belirtilen bölüm, alan ve dallarda çalışanlar yetki belgeli usta olarak kabul edilir.</p> <p>(3) Şantiye şefi, inşaat, tesisat ve yıkım işlerinde ilgili teknik düzenlemelere uygun malzeme ve işin niteliğine uygun makina ve ekipman kullanılmasını sağlar.</p> <p>(4) Şantiye şefi görev aldığı yapım/yıkım işinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemin alınması yetkisine sahiptir. Bu yetkinin yapı müteahhidi tarafından kullanılmaması halinde şantiye şefi sorumlu tutulamaz.</p> <p>(5) Şantiye şefinin görevden ayrılmak istemesi halinde istifasını, aynı gün içerisinde ilgili idaresine yazılı olarak; yapı müteahhidine ise noter aracılığıyla veya müteahhidin tebligata elverişli elektronik adresine bildirmesi gerekir.</p> <p>İstifa işlemleri hakkında Bakanlığa bildirim yapılmaz.</p> <p>(6) Şantiye şefi, yapının fenni mesullerinin/denetçi elemanların talimatlarına uygun olarak inşa ettirilmesinde, yıkılmasında görev aldığı şantiye ile alakalı her türlü defter, tutanak ve benzeri belgelerin muhafazasında, düzenlenmesinde ve imzalanmasında kayıtlarının tutulmasında bu Yönetmelik ile birlikte ilgili imar ve denetim mevzuatının gerektirdiği sorumluluklarını yerine getirir.</p> <p>(7) Şantiye şefi, görev almış</p>	
--	--	--

<p>20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda öngörüldüğü şekilde ilgili mercilere, derhal bildirmek zorundadır. (8) Şantiye şefi, inşaatta herhangi bir imalata başlamadan en az bir gün önce, yapılacak imalatı denetim sorumlularına haber vermek zorundadır.</p>	<p>olduğu inşaatta; a) Yapım/yıkım işleri sebebiyle çevre yapılarda oluşan veya oluşması muhtemel hasarları idaresine, b) Meydana gelen iş kazalarını 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda öngörüldüğü şekilde ilgili mercilere, derhal bildirmek zorundadır. (8) Şantiye şefi, inşaatta herhangi bir imalata başlamadan en az bir gün önce, yapılacak imalatı denetim sorumlularına haber vermek zorundadır.</p>	
<p>İlgili idarenin görevleri MADDE 9 – (1) İlgili idarenin görevleri şunlardır: a) 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasını dikkate alarak, şantiye şefinin aynı maddenin ikinci fıkrasında sayılanlardan uygun meslek grubunda olup olmadığını kontrol eder. b) Yapı müteahhidi ile yapılan iş sözleşmesini ister. c) Mimar ve mühendis şantiye şeflerinden ilgili idaresince, yapı ruhsatı düzenleme aşamasında, süreli veya süresiz olarak meslekî faaliyet haklarından kısıtlı olmadığına dair Ek-1'de yer alan Şantiye Şefleri Tarafından İlgili İdareye Verilecek Taahhütname Örneğini ister. ç) Herhangi bir şekilde gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar ile ilgili gerekli yasal işlemleri başlatır. d) Mimar ve mühendis şantiye şeflerinin yaptıkları işlere ilişkin bilgileri ilgili meslek odasına bildirir. Bunların imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezalarını, bu Yönetmeliğe aykırı eylemlerini ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararlarını, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezaî işlem yapılmak üzere, ilgili meslek odasına ve e-Şantiye Şefi sistemine işlenmek üzere Müdürlüğe altı gün içinde bildirir. e) Kanunun 32 nci maddesi kapsamında imar mevzuatına aykırı fiillerden dolayı verilen müteahhitlik yetki belgesi numarası iptal kararlarına konu edilen yapılarda görevli şantiye şefi mimar veya mühendislerin durumunu, altı gün içinde üyesi bulunduğu meslek odasına bildirir. f) Toplu yapı niteliğindeki ve ana yapı eklentisi tarzındaki işleri belirleyerek e-Şantiye Şefi sisteminde gerekli gruplandırma ve kayıtları yapar.</p>	<p>İlgili idarenin görevleri MADDE 9 – (1) İlgili idarenin görevleri şunlardır: a) 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasını dikkate alarak, şantiye şefinin aynı maddenin ikinci fıkrasında sayılanlardan Şantiye şefinin işin gerektirdiği uygun meslek grubunda olup olmadığını kontrol eder. b) Yapı müteahhidi ile yapılan iş sözleşmesini ister. c) Mimar ve mühendis şantiye şeflerinden ilgili idaresince, yapı ruhsatı düzenleme aşamasında, süreli veya süresiz olarak meslekî faaliyet haklarından kısıtlı olmadığına dair Ek-1'de yer alan Şantiye Şefleri Tarafından İlgili İdareye Verilecek Taahhütname Örneğini ister. ç) Herhangi bir şekilde gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar ile ilgili gerekli yasal işlemleri başlatır. d) Mimar ve mühendis şantiye şeflerinin yaptıkları işlere ilişkin bilgileri ilgili meslek odasına bildirir. Bunların imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezalarını, bu Yönetmeliğe aykırı eylemlerini ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararlarını, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezaî işlem yapılmak üzere, ilgili meslek odasına ve e-Şantiye Şefi sistemine işlenmek üzere Müdürlüğe altı gün içinde bildirir. e) Kanunun 32 nci maddesi kapsamında imar mevzuatına aykırı fiillerden dolayı verilen müteahhitlik yetki belgesi numarası iptal kararlarına konu edilen yapılarda görevli şantiye şefi mimar veya mühendislerin durumunu, altı gün içinde üyesi bulunduğu meslek odasına bildirir. f) Toplu yapı niteliğindeki ve ana yapı eklentisi tarzındaki işleri belirleyerek e-Şantiye Şefi sisteminde gerekli</p>	

GÖRÜŞ VE RAPORLAR

<p>g) Görevden ayrılan şantiye şeflerini e-Şantiye Şefi sistemine işler, bu yapılarda yeni şantiye şefi görevlendirilinceye kadar yapının devamına müsaade etmez.</p> <p>ğ) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca iş yerinde yapılan teftiş sonucu haklarında bildirimde bulunulan şantiye şeflerinin durumlarını, kayıtlı oldukları meslek odasına bildirir.</p>	<p>gruplandırma ve kayıtları yapar.</p> <p>g) f) Görevden ayrılan şantiye şeflerini e-Şantiye Şefi sistemine işler, bu yapılarda yeni şantiye şefi görevlendirilinceye kadar yapının devamına müsaade etmez.</p> <p>ğ) g) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca iş yerinde yapılan teftiş sonucu haklarında bildirimde bulunulan veya 8 inci maddede sayılan görevleri ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmedeği ya da gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu tespit edilen şantiye şeflerinin durumlarını, kayıtlı oldukları meslek odasına bildirir.</p>	
<p>Yürütme MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik Bakanı yürütür.</p>	<p>Yürütme MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı yürütür.</p>	

29.07.2022 TARİH VE 31907 SAYILI
“ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ (ÇED) YÖNETMELİĞİ”
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ
13 Eylül 2022

29 Temmuz 2022 tarih ve 31907 sayılı Resmi Gazete’de “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” yayımlanmış; bu yönetmelik ile 25 Kasım 2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nca ilk olarak 7 Şubat 1993 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren ve bugüne dek çeşitli revizyonlarla 16 kez kısmi, 6 kez tamamen değiştirilen yönetmeliğin; bu kez de “Yeşil Kalkınma Hedefleri” doğrultusunda yenilendiği belirtilmektedir. Bu değişikliğin gerekçesi olarak, “Türkiye’de yatırımların çeşitlenmesi, iklim değişikliği ile mücadele ve sıfır atık çalışmaları, bilimsel ve teknik gelişmelerin takip edilmesi, zaman içerisinde karşılaşılan yargı kararları, diğer mevzuatlarda yapılan değişiklikler” gösterilmektedir.

Yeni Yönetmelik ile getirilen değişikliklerin önemli bir bölümü; ÇED sürecinde halkın, sivil toplum ve meslek örgütlerinin ve yerel yönetimlerin etkisini kısıtlayan, şirketlerin yatırımlarını daha hızlı gerçekleştirmelerine yarayan, ÇED süreci uygulanacak projelerin kapsamını ve incelenecek etki sahasını daraltan düzenlemeleri içermektedir. Bu düzenlemeler ile Bakanlık, yatırımların çevresel etkilerini denetlemek yerine, gerçekleştirilmelerini takip etmeyi hedeflemektedir. Projelerin çevreye zararını engellemeyi amaçlayan ÇED Yönetmeliği; iktidarın kalkınma hedefleri ile şirketlerin yatırım faaliyetleri çerçevesinde şekillenmektedir.

“ÇED Yönetmeliği’nin Geliştirilmesi Projesi” olarak ifade edilen çalışma; Bakanlık ile birlikte Hacettepe Üniversitesi işbirliği çerçevesinde yapılmıştır. Ancak Yönetmelik; yapı üretim sürecinde yer alan tarafların, meslek odalarının, üniversitelerin ve kamu kurumlarının katılımı olmaksızın, görüş ve önerileri alınmaksızın hazırlanmıştır. Oysaki Anayasamız; tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi için Devleti gerekli tedbirleri almakla görevlendirmiş, bunun için gerekli yasaları koymak ve önlemleri almakla yükümlü kılmıştır. Bu çerçevede yapı ve doğal çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi; kamu yönetiminin, merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek mensuplarının, meslek kuruluşlarının ve ilgili tüm kesimlerin ülke adına ortak sorumluluğudur.

Bu çerçevede, Odamızca, ülke genelinde sürdürülen yapı üretim süreçleri, süreçlerde yer alan idareler, mesleki faaliyetler ve meslek mensupları dikkate alınarak yeni Yönetmelik incelenmiş ve aşağıdaki görüş oluşturulmuştur. **Yönetmelik ve eklerinin detaylı karşılaştırma tabloları ve değerlendirmeleri ise, diğer ek belgelerde sunulmaktadır.**

GENEL DEĞERLENDİRME

Halkın tanımı değiştirilmekte; konusunda uzman çevre ve meslek örgütleri süreçten uzaklaştırılmaktadır.

Yeni düzenlemeyle, halkın tanımı içerisinde “tüzel kişiler” çıkarılmakta; projelerin çevreye etkileri konusunda bilimsel inceleme yapabilecek olan “çevre ve meslek örgütleri, vakıflar, dernekler vb. kuruluşlar” etkisizleştirilmektedir. Bakanlık ve yatırımcı arasında işleyen süreç kolaylaştırılarak; ÇED süreci, “yatırımcının lehine” işleyen bir prosedür haline getirilmektedir.

Halkın katılımı toplantıları; Bakanlıkça yetkilendirilen kuruluşlarca planlanacak olan “bilgilendirme” etkinliklerine dönüşürmektedir.

Halkın katılımı toplantısı “halkın bilgilendirilmesi ve sürece katılımı” olarak değiştirilmekte; halkın bilgilendirilmesi ve sürece katılımı “Paydaş katılım planı” ile belirlenecek etkinlikler olarak tanımlanmaktadır. Paydaş katılım planı ise, Bakanlığın yetki verdiği kuruluşlarca hazırlanacak; toplantılara proje sahipleri ve yetkilendirilen kuruluşlara ek olarak proje paydaşları da katılabilecektir. Bu düzenlemeyle, toplantılarda halk ve paydaşlar karşı karşıya getirilerek, görüş, öneri ve itirazların iletilmesi kısıtlanacaktır.

ÇED kararı verme yetkisi yalnızca Bakanlığa verilerek, yerel yönetimler devre dışı bırakılmaktadır.

Bakanlık, “ÇED gereklidir veya değildir” kararı verme yetkisini Valiliklere devredebiliyorken; yeni düzenlemede Valilikler yerine Bakanlığa bağlı İl Müdürlüklerine devredebilecektir. ÇED sürecinde yerel yönetimler devre dışı bırakılarak, doğrudan Bakanlığın tekeli üzerinden ilerleyen bir sürece geçilmektedir.

Bir projenin ÇED süreci tamamlanmadan, Komisyon üyeleri değiştirilebilecektir.

ÇED süreci devam eden projelerde, süreç tamamlanmadan Bakanlıkça belirlenen Komisyon üyelerine ek yapılabileceği veya mevcut üyelerin çıkarılabileceği düzenlenmektedir. Komisyon yapısında yapılacak değişikliklerle, proje incelemesinin istenilen sonuca göre yönlendirilebileceği anlaşılmaktadır.

ÇED sürecinde süreler kısaltılarak yatırımcı şirketlere inisiyatif sağlanmaktadır.

ÇED sürecinin, şirket sahiplerinin çıkarlarına göre yürütülmesini sağlayacak düzenlemeler getirilmiştir. Birçok maddede inceleme ve düzeltme süreleri kısaltılmış ve bürokrasiyi azaltan değişiklikler yapılmıştır. Bu düzenlemelerle, ÇED süreçlerinin hızlandırılması, yatırımların kısa sürede başlatılması ve olumsuz görüşlerin önüne geçilmesi planlanmaktadır. Süre kısıtlaması, projelerin incelenmesine dair eksikliklere ve bilgilendirme süreçlerinin kısaltılmasına neden olacaktır.

ÇED incelemesi yapılacak saha, proje alanıyla sınırlandırılmaktadır.

Yeni düzenlemeyle, “Çevresel etki değerlendirmesi inceleme alanı” tanımlanmakta; yapılması planlanan projenin ana ve yardımcı ünitelerinin de içerisinde bulunduğu koordinatlarla sınırlandırılan alan şeklinde tarif edilmektedir. Bu değişiklikte, yalnızca projenin kapladığı alan incelenecek; projenin, çevresindeki tarım alanları, sulak alanlar ve arkeolojik vb. alanlara etkisi değerlendirilmeyecektir.

Projelerin kapsamının belirlenmesi Bakanlığın tekeline bırakılmaktadır.

“Komisyonun kapsam ve özel format belirlenmesi” ile ilgili düzenleme kaldırılarak, “ÇED raporu özel formatının belirlenmesi” şeklinde değiştirilmiştir. Önceki düzenlemede, projelerin kapsamı Komisyonca belirlenmekte ve halkın görüş ve önerileri de alınmaktaydı. Yapılan değişikliklerle, görüş ve önerilerin alınması kaldırılarak, kapsam belirleme işinin Bakanlıkça yapılacağı anlaşılmaktadır.

Bakanlık, projelerin çevresel etki denetimi yapmak yerine, yatırımların gerçekleşmesini takip etmektedir.

Yatırımların izlenmesi ve kontrolüyle ilgili yapılan değişiklikler; Bakanlığın kamu adına projelerin ve yatırımların çevresel etki denetimini yapmak yerine, “projelerde kaydedilen gelişmeleri” takip etmesi ve denetlemesine yöneliktir. Bakanlık, yatırımların çevresel etkilerini önlemeye yönelik denetim görevi yerine, yatırımların gerçekleştirilmesini hedeflemektedir.

Birçok proje ve faaliyet ÇED kapsamından çıkarılmış ya da kapsamı değiştirilmiştir.

Bakanlıkça, ÇED raporu hazırlanması zorunlu faaliyetlerin sayısının artırdığı iddia edilse de, yönetmelik ekleri incelendiğinde, birçok faaliyetin ÇED sürecinden tamamen çıkarıldığı ve bazı faaliyetlerin ise kapsamının değiştirildiği veya azaltıldığı görülmektedir. Özellikle;

- yeraltı suyu çıkarma ve depolama projeleri,
- akarsu havzaları arasında su aktarma projeleri,
- baraj ve isale hatlarına kurulacak hidroelektrik santralleri,
- atık su arıtma tesislerinin bir bölümü,
- kırma-eleme-yıkama-cevher hazırlama işlemlerinden en az birini yapan tesisler,
- jeotermal kaynağın çıkarılmasıyla ilgili faaliyetlerin tamamı,

ÇED direkt uygulanacak projeler listesinden (EK-1) çıkarılarak “ÇED gerekli değildir” kararı verilebilecek projeler listesine (EK-2) alınmıştır. Ayrıca;

- 200-300 konut arasındaki konut projeleri,
- rekreasyon amaçlı yapılan göletler,
- jeolojik haritalama, karot, kırıntı ve numune alma yöntemleriyle yapılan maden arama projeleri,
- atık su arıtma tesislerinin bir bölümü,
- arazi yüzeyinde çalışma alanında planlanan açık işletmeler ile çalışma alanında açık işletme yöntemi ile kömür çıkarma işlemleri,
- parlayıcı maddelerin üretildiği ve depolandığı tesisler,
- biyokütle atıklarının geri kazanıldığı, yakıldığı ya da bertaraf edildiği tesisler,
- kıyı alanlarında güneşlenme, sportif amaçlı iskeleler ve şamandıraların yapımı,
- denizden alan kazanılması projeleri,

gibi önemli proje ve faaliyetler ÇED kapsamından tamamen çıkarılmıştır. Ayrıca, EK-2 kapsamında düzenlenen “arazilerin yeniden yapılandırılması projeleri”; “1.000 hektar ve üzeri” olarak sınırlandırılmış, alt sınırdaki projelerin çevreye etkileri değerlendirme kapsamına alınmamıştır.

Çevreye büyük ölçüde etki edebilecek ve zarar verebilecek yukarıdaki projelerin, inceleme kapsamı dışında tutulması endişe vericidir. Yönetmelikte getirilen süreci kolaylaştırıcı düzenlemelerle bağlantılı olarak eklerde yapılan bu değişiklikler, sürece takılan birçok projenin önünü açmayı amaçlamaktadır.

Yönetmelik eklerinde ÇED kapsamından çıkarılan veya kapsamı değiştirilen projelerle ilgili olarak; diğer meslek alanlarına giren konuların, TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odalarınca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Katılımcı süreçlerden uzak olarak hazırlanan; halk ile birlikte çevre ve meslek örgütlerini süreçten uzaklaştıran, sürecin merkezi elden yatırımcı şirketlerin lehine yürütülmesini önceleyen, çevre ve kıyı alanlarını tehdit ederek yaşanabilir çevre hakkını gasp eden “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği”nin ilgili düzenlemeleri iptal edilmelidir.

**TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU**

**“TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI ANA YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK”
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**

17 Ekim 2022

02/08/2002 tarihli ve 24834 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Jeoloji Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliği’nde;

- TMMOB 47. Olağan Genel Kurul kararı ile hidrojeoloji mühendisliği lisans programı mezunlarının TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası’na kayıt olmalarına ilişkin karar;
- Jeoloji Mühendisliğinin hizmet alanlarının isimlerinin yeniden ifade edilmesi;
- Jeoloji Mühendisleri Odası’nın kamu yararına ilişkin amaçlarının ayrıntılı şekilde tanımlanması;

gerekçeleriyle hazırlanan değişiklik Odamızca mesleki uzmanlık alanları ve mesleki faaliyetler dikkate alınarak incelenmiş ve görüş oluşturulmuştur.

Değerlendirme

Jeoloji Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliği 5.Maddesi ile Oda’nın amaçları iki ana başlıkta tanımlanmıştır;

- a) Meslek ve üyelere ilişkin amaçlar
- b) Kamu yararına ilişkin amaçlar

Yönetmelik değişikliği ile Maddenin 1.Fıkrası (b) bendinin 7.alt bendinden sonra gelmek üzere ek düzenlemeler getirilmiştir;

“8- Su yönetimi, yüzey ve yeraltı suyu havza planlama, yeraltı suyu arama ve kullanma ile taşkın tehlike ve risk haritalarının hazırlanması süreçlerinde jeolojik, jeoteknik, hidrolojik, hidrojeolojik araştırma, etüt, planlama ve uygulamaya ilişkin çalışmalar yapmak,

9- Toplumun doğa kaynaklı afetler ve iklim değişikliği etkilerinden korunması amacıyla kentsel planlama, imar, yapı üretim ve denetim süreçlerinde jeolojik, jeoteknik, mühendislik jeolojisi, hidrojeolojik, jeokimyasal ve hidrojeokimyasal ile tıbbi jeolojik araştırmalara ait harita, plan, proje ve uygulama süreçlerine ilişkin iş ve işlemler ile bu faaliyetlerin izleme, kontrol ve denetim çalışmalarını yürütmek,

10- Bir kez yok edildiğinde bir daha yerine konulması imkansız nitelikteki denizler, göller, nehirler, dereler, vadiler, mağaralar, şelaleler gibi jeoçeşitliliğimizi oluşturan ve korunmaya değer jeolojik miras niteliğindeki varlıklarımızın gelecek nesillere aktarılması amacıyla; araştırma, geliştirme, harita, plan ve proje çalışmalarının yürütülmesini sağlamak,

11- Kamu yararı temelinde çevrenin korunması ve gelecek nesillere aktarılması için doğaya müdahale gerektiren her türlü yapı veya tesise ilişkin çevresel etki değerlendirme, atık yönetimi, çevre yönetimi kapsamındaki jeolojik, hidrojeolojik, jeoteknik, mühendislik jeolojisi, jeokimyasal ve hidrojeokimyasal çalışmaları yapmak,”

Yönetmelik değişiklik düzenlemeleri mesleki alanlara müdahale, hak ve sorumlulukların tanımlanması gibi tartışmalara yol açacak sorunları içermektedir.

Meslek Odaları, üyelerinin mesleki faaliyetlerini yürütebilecek bilgi, beceri, yeterlilik ve yetkinliğe sahip olduklarının güvencesidir.

3458 Sayılı Mühendislik Mimarlık Hakkında Kanununun 1.Maddesi ile mimarlık ve mühendislik unvanlarıyla Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde sanat ve meslek icra edecek kişilerin sahip olması gereken diploma ve belgeler sayılmış; Kanununun 7.Maddesi ile 1.Maddede belirtilen diploma veya ruhsatnamelerden birini haiz olmayanların Türkiye’de mühendis veya mimar unvanı ile istihdam olunamayacakları, imzalarlar sanat icra edemeyecekleri, bu unvanları kullanarak oy veremeyecekleri ve imza koyamayacakları belirtilmiştir.

6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 33.Maddesi uyarınca, "Türkiye’de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler."

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ana Yönetmeliği’nin Odalara Üyelik konusunu düzenleyen 49.Maddesi gereği "Mühendislik-mimarlık mesleği mensupları, Birlik Genel Kurulu kararı ile belirlenen Odaya kaydolurlar. Oda kayıtlarında ve mesleği yapmada lisans eğitim esastır."

*9- Toplumun doğa kaynaklı afetler ve iklim değişikliği etkilerinden korunması amacıyla **kentsel planlama, imar, yapı üretim ve denetim süreçlerinde** jeolojik, jeoteknik, mühendislik jeolojisi, hidrojeolojik, jeokimyasal ve hidrojeokimyasal ile tıbbi jeolojik araştırmalara ait harita, plan, proje ve uygulama süreçlerine ilişkin iş ve işlemler ile bu faaliyetlerin izleme, kontrol ve denetim çalışmalarını yürütmek,*

Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından getirilen yukarıdaki düzenleme ile jeoloji mühendisliği meslek alanı dışında mesleki çalışma yapılması öngörülmekte, meslek alanlarına müdahale edilmektedir.

Mimarlar Odası Ana Yönetmeliği ve Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği uyarınca; planlama, imar, yapı üretim ve denetim süreçlerinin; eğitimi, uzmanlığı ve çalışma konularına göre, Mimarlar Odasının ilgili kanun, tüzük ve yönetmeliklerine uygun olarak uygulamaya, yapmaya, kabule ve imzaya yetkili, ilgili yeterlilik belgesine sahip, yükümlülüklerini yerine getirerek üyelik sıfatını ve unvanını koruyan mimar meslek mensuplarınca yürütülmesi gerekmektedir.

Planlama, tasarım, yapı üretim, uygulama ve denetim sürecinde; jeoloji mühendisliği meslek alanınca, mimari projeye uygun statik projelerin hazırlanabilmesi amacıyla yapılaşma koşullarına ilişkin zemin ve temel etüd raporları düzenlenmektedir.

İmar Kanunu'nun 28. ve 38 Maddeleri ile ayrıca mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetine ilişkin harita, plan, etüt, proje ve eklerinin düzenlenmesi ve bunların yerine getirilmesinin; uzmanlık alanlarına uygun olarak, uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlarına göre, çalışmanın içeriği bakımından ilgili mühendislik disiplinlerine mensup mühendisler, mimarlar, şehir plancıları tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir.

Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve ilgili yönetmelikler uyarınca da; denetim süreçlerinin, yapı üretim sürecinde görev alan ve yapının mimari, statik, mekanik ve elektrik tesisat projelerini hazırlayan, üretime ve uygulama sürecinden sorumlu mimar ve mühendislerce yerine getirileceği düzenlenmiştir.

*11- Kamu yararı temelinde çevrenin korunması ve gelecek nesillere aktarılması için doğaya müdahale gerektiren **her türlü yapı veya tesise ilişkin** çevresel etki değerlendirme, atık yönetimi, çevre yönetimi kapsamındaki jeolojik, hidrojeolojik, jeoteknik, mühendislik jeolojisi, jeokimyasal ve hidrojeokimyasal çalışmaları yapmak,*

Jeoloji Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliği'nde getirilen yukarıdaki değişikliğin gerekçesinde Jeoloji mühendisliğinin kamu yararına yürüttüğü amaçlar kapsamında; su, afet, jeolojik miras ve çevre gibi önemli konuların yönetmelikte anlaşılır ve ayrıntılı bir şekilde tanımlanmasının amaçlandığı belirtilmektedir.

Getirilen düzenleme ile "yapı ve tesislere" ilişkin mesleki faaliyet yürütüleceği belirtilmektedir. Yapılı, doğal, kültürel ve tarihi çevreye müdahale gerektiren "yatırım, proje ve uygulamalar" hakkında yürütülecek çevresel etki değerlendirme, atık yönetimi, çevre yönetimi çalışmalarının; uzmanlık alanları ve yetkinlikleri kapsamında ilgili meslek odalarınca yürütülmesi gerekmektedir.

Yönetmelikle getirilmek istenen "yapı ve tesis" ölçeğindeki düzenleme, mesleki uzmanlık alanları çerçevesinde mimar meslek mensupları ve Mimarlar Odası tarafından yürütülmesi gerekli mesleki çalışma alanlarıdır.

Sonuç olarak;

Mimarlar Odası tarafından, "TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" in bu görüşler çerçevesinde yeniden ele alınmasını doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir.

Sağlıklı ve bilimsel şehircilik, planlama ilkelerine uygun; nitelikli mesleki hizmetler kapsamında yapılı çevre üretiminin sağlanabilmesi için, mesleki çalışmaların gerekli mesleki yetkinliği haiz meslek mensuplarınca yerine getirilmesi zorunludur.

**TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU**

**28.09.2022 TARİH VE 31967 SAYILI RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANAN
"ÖZELLİK ARZ EDEN BİNALARIN TASARIM GÖZETİMİ VE KONTROLÜ HİZMETLERİNE DAİR YÖNETMELİK"
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**
19 Ekim 2022

28 Eylül 2022 tarih ve 31967 sayılı Resmi Gazete'de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından "Özellik Arz Eden Binaların Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır. Yönetmeliğin, 11.01.2019 tarih ve 30652 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği Kapsamında Yapılacak Tasarım Gözetimi ve Kontrolüne Dair Tebliğ"e benzer olduğu görülmektedir.

Yönetmelik; Bakanlığın mevzuatta tanımlı yetkilerini aşan, TMMOB Kanununca ilgili meslek odalarının faaliyetlerini kısıtlayan, yeni oluşturulan meslek alanı ve uzmanlarla ilgili net tanımlar içermeyen, söz konusu hizmeti yerine getireceklerin yetki, sorumluluk ve cezai koşullarını ilgili mevzuata göre tariflemeyen, tasarımı yapan proje müelliflerini cezalandıran ve içerisinde çelişkili ifadeler bulunan düzenlemeler içermektedir.

Yönetmelik; yapı üretim sürecinde yer alan tarafların, meslek odalarının, üniversitelerin ve kamu kurumlarının katılımı olmaksızın, görüş ve önerileri dikkate alınmaksızın hazırlanmıştır. Oysaki Anayasamız; tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi için Devleti gerekli tedbirleri almakla görevlendirmiş, bunun için gerekli yasaları koymak ve önlemleri almakla yükümlü kılmıştır. Bu çerçevede yapı ve doğal çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözetilen politikalar çerçevesinde üretilmesi; kamu yönetiminin, merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek mensuplarının, meslek kuruluşlarının ve ilgili tüm kesimlerin ülke adına ortak sorumluluğudur.

Bu çerçevede, Odamızca, ülke genelinde sürdürülen yapı üretim süreçleri, süreçlerde yer alan idareler, mesleki faaliyetler ve meslek mensupları dikkate alınarak yeni Yönetmelik incelenmiş ve aşağıdaki görüş oluşturulmuştur.

GENEL DEĞERLENDİRME

Yönetmelik, dayanak olarak gösterilen mevzuata göre Bakanlığın yetkilerini aşan düzenlemeler içermektedir.

Yönetmeliğin, "1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 107 nci maddesinin birinci fıkrası ile 3194 sayılı İmar Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlandığı belirtilmektedir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 28. maddesinde; ileri tasarım yöntemleri ve teknolojileri gerektiren özellik arz eden binaların projelerinin bu alanda Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelik çerçevesinde yeterli uzmanlığı haiz mühendislerin gözetiminde yapılacağı düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre Bakanlık; ilgili konuya dair proje norm ve standartları tespit etme, proje yapılırken hangi kıstaslara uyulacağını belirleme, nasıl bir denetim prosedürünün uygulanacağını kurallarını koyma yetkisine sahiptir. Bakanlık, yeni bir meslek alanı tanımlama, bu meslek alanına ilişkin kural koyma ve belgelendirme yetkisine sahip değildir. Söz konusu yetki, 6235 sayılı TMMOB Kanunu'na bağlı olarak ilgili meslek odalarına aittir.

Mimarlık ve mühendislik unvanıyla ilgili koşullar, mimarlık ve mühendislik lisans eğitimi sonrasında meslek alanında yüksek lisans, doktora, doçentlik, profesörlük unvanlarıyla ilgili koşullar ve mesleğe kabul koşullarıyla ilgili düzenlemeler 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bakanlığın söz konusu alanda yeni bir meslek tanımlamaya çalışması, ilgili mevzuattaki düzenlemeleri aşar niteliktedir.

Özellik arz eden bina, tasarım gözetimi hizmeti ve tasarım gözetmeni açıkça tariflenmemiştir.

Yönetmelikte, özellik arz eden binanın tanımı açıkça yapılmamıştır; üstelik özellik arz eden binaya ilişkin net bir tanımlama imar mevzuatında da yer almamaktadır. İmar mevzuatında yer almayan düzenlemelerin, Yönetmelikte tanımlanmaya çalışılması hukuk kurallarına aykırıdır.

Aynı şekilde Yönetmelikte, tasarım gözetmeninin tanımı de anlaşılammakta; tasarım gözetmenine neden ihtiyaç duyulduğu, özellik arz eden hangi yapılar için tasarım gözetmeninin aranacağı, tasarım gözetimi hizmetinin hangi noktada başlayıp hangi noktada sonlanacağına ilişkin sınırlar net olarak çizilmemiştir. Tasarım gözetmeniyle ilgili görev, yetki, sorumluluk ve cezalara ilişkin düzenlemeler de açık olmamakla birlikte birçok maddede çelişkili ifadelerle yer verilmiştir.

Proje müelliflerine yüklenen sorumlulukla, proje müellifinin tasarım özgürlüğüne müdahale edilmektedir.

Yönetmelikte; proje müellifinin tasarım gözetimi ve kontrolüne konu proje, hesap, rapor, bilgisayar veri dosyaları gibi tüm belgeleri ve elektronik verileri, hizmetin yürütülmesine imkân verecek sürede ve içerikte, her bir proje safhası sonunda tasarım gözetmenine iletileceği; tasarım gözetmeninin hizmetin sonunda proje müellifi tarafından düzenlenerek imzalanmış olan yapı ruhsatına esas nihai proje/rapor/hesap ve benzeri belgelerden vermiş olduğu hizmetle ilişkili olanları imzalayacağı düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeler, yapı üretim süreçlerinde meslek mensuplarının alanlarına ve özellikle proje müellifinin tasarımına müdahale niteliğindedir.

Proje hizmetini yerine getiren proje müellifi, tasarım gözetimi hizmeti alınmamasından sorumlu tutulmaktadır.

Yönetmelikte yapı sahibinin; proje müellifinin çalışmaya başlaması ile birlikte Yönetmelikte belirlenen konular için listede kayıtlı tasarım gözetmeninden hizmet satın alması; bu hizmetin yapı sahibi ile tasarım gözetmeni arasında, akdedilen hizmet sözleşmesi hükümlerine göre yürütüleceği düzenlenmektedir.

Yönetmelikte ayrıca, tasarım gözetimi ve kontrolü hizmeti alınmadan proje işini sürdüren ilgili proje müelliflerinin, 6235 sayılı TMMOB Kanunu uyarınca haklarında işlem yapılmak üzere bağlı buldukları meslek odalarına bildireceği düzenlenmektedir.

Tasarım gözetimi ve kontrolü hizmetinin alınmasıyla ilgili sorumluluk yapı sahibine verilmişken; tasarım gözetimi hizmeti alınmaksızın proje hizmetini sürdüren proje müellifi sorumlu tutulmaktadır. Yapı sahibince yerine getirilmeyen sorumluluk, sözleşmesine bağlı olarak proje hizmetini sürdüren proje müellifine yüklenmekte; meslek odaları da meslek mensubu üyelerini cezalandırma aracı olarak tariflenmektedir.

Meslek odalarına, üyelerine ceza verilmesiyle ilgili sorumluluk yüklenirken; tasarım hizmeti görevinin ise meslek odasıyla herhangi bir ilişkisi kurulmamaktadır.

Sorumlu olan yapı denetim sisteminin düzeltilmesi yerine, yeni denetim mekanizmaları tariflenmektedir.

Yönetmelikte, tasarım gözetimi hizmeti, proje müellifinin tasarımıyla ilgili bir danışmanlık hizmeti gibi anlaşılırken; bir yandan yapı sahibi ile tasarım gözetmeni arasında akdedilen hizmet sözleşmesine bağlı bir hizmet alımı olarak açıklanmaktadır. Tasarım gözetmeninin, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getireceği düzenlenmişken; yapı sahibince belirlenecek olması görevini tarafsız yerine getirmesi kuralıyla çelişmektedir.

Yapı üretim süreci sürekli parçalanarak denetim mekanizmalarının artırılmasıyla, denetleme görevlerinin usulüne uygun yerine getirilmesi zorlaşmaktadır. Yeni bir sistem yerine, öncelikle mevcut olan yapı denetim sistemine ilişkin sorunların çözülmesi gerekmektedir. Bazı özel yapılar için böyle bir hizmete gereksinim duyuluyor ise, mevcut yapı denetim sistemi geliştirilerek nitelikli denetim hizmetinin verilmesi sağlanabilir.

Tasarım gözetimi hizmetinin doğrudan meslek pratiğinde bulunmayan akademisyen meslektaşlarımızca verilmesi düzenlenmektedir.

Yönetmelikte, tasarım gözetimi ve kontrolü hizmeti göreviyle ilgili uzmanlık göstergesi kategorileri ve puanlamalar dikkate alındığında, söz konusu hizmetin akademik kariyere sahip meslektaşlarımızca yürütülebileceği anlaşılmaktadır. Ancak, doğrudan proje üretim ve uygulama alanında bulunmayan meslektaşlarımızın, bu tür yapılara tasarım gözetmeni olarak hizmet vermeleri için gereklerine uymamaktadır.

Ayrıca, kamuda çalışan akademisyen meslektaşlarımızın tasarım gözetmeni görevini kurallara uygun yerine getirmemesi durumunda, Oda üyesi olma zorunluluğu bulunmayan meslektaşlarımızın disiplin işlemlerinin nasıl yürütüleceği ve görevlerinin nasıl denetleneceğine ilişkin açıkça bir düzenleme bulunmamaktadır.

Oysaki akademisyen meslektaşlarımız, mesleki hizmet alanlarının korunmasına yönelik olarak mesleki eğitim-öğretim plan ve programları yapmak, bilimsel ve teknolojik esaslara, ülke ve yerel ihtiyaçlara göre hazırlayıp sürekli olarak geliştirmekle sorumlu olmalıdır.

Akademisyenlerin böyle bir gözetim hizmetini, ancak kamusal bir danışmanlık hizmeti olarak yerine getirmeleri uygun olacaktır.

Sonuç olarak;

GÖRÜŞ VE RAPORLAR

Katılımcı süreçlerden uzak olarak hazırlanan; Bakanlığın yetkilerini aşan ve TMMOB'a bağlı meslek odalarının yetkilerine müdahale niteliğinde olan, imar mevzuatında açıkça tariflenmeyen binalar için verilecek hizmetin sınırlarının da net çizilmediği ve hizmeti verecek uzmanların yetki ve sorumluluklarının net tariflenmediği düzenlemeler içeren yönetmeliğin bütünüyle sorunlu olduğu, mevcut yapı denetim sistemindeki sorunların çözülmediği durumda bu yönetmeliğin yeni sorunlara yol açacağı açıktır. Tüm bu sebeplerden yola çıkarak, 28.09.2022 tarih ve 31967 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Özellik Arz Eden Binaların Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Yönetmelik" in yürürlükten kaldırılması gerekmektedir.

TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU

**23.09.2022 TARİH VE 31962 SAYILI RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANAN
“LÜKS ÇADIR TESİSLERİ NİTELİKLER YÖNETMELİĞİ”
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**
31 Ekim 2022

23 Eylül 2022 tarih ve 31962 sayılı Resmi Gazete’de T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından “Lüks Çadır Tesisleri Nitelikler Yönetmeliği” yayımlanmıştır. Yönetmelik; Bakanlığın uygun gördüğü orman alanlarında, Hazine taşınmazları ile tescilli mümkün olan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde, Millî Parklar Kanunu gereğince tespit ve ilân edilen yerlerde, kültür ve turizm koruma gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri içinde ya da dışında yapılacak lüks çadır tesislerinin, yerleşim ve kurulum koşulları ile belgelendirme, kiralama ve ruhsatlandırma süreçlerini tariflemektedir.

Ödümüzca, ülke genelinde sürdürülen yapı üretim süreçleri, süreçlerde yer alan idareler, mesleki faaliyetler ve meslek mensupları dikkate alınarak, yeni Yönetmelik incelenmiş ve aşağıdaki görüş oluşturulmuştur.

Yönetmelik, Bakanlığın tek yetkili olarak karar vereceği, korunan alanlarda yapılaşmayı artıran düzenlemelere yenisini eklemektedir.

Yönetmeliğin; 28 Mayıs 2022 tarihinde yayımlanan “Orman Parkları Yönetmeliği” ile benzer politikalar çerçevesinde oluşturulduğu açıktır. Orman Parkları Yönetmeliği’nde, orman alanlarında koruma öncelikli politikaların artırılması yerine, kâr amaçlı özel şirketler eliyle ormanlarda yapılaşmayı artıran düzenlemeler getirilmiştir. Tüm mesire yerleri ve kent ormanlarının “konaklamalı veya konaklamasız orman parkı” olarak nitelendirilebileceği; bu alanlarda çadır, lüks çadır ve karavan alanlarının yapılabileceği düzenlenmiştir.

8 Temmuz 2021 tarihinde Turizmi Teşvik Kanunu’nda yapılan değişiklikle ise, orman alanlarının turizm şirketlerine tahsisi ve o alanlarda yapılacak tesislerin planlanmasında Kültür ve Turizm Bakanlığı tek yetkili kılınmıştır. Aynı şekilde, Lüks Çadır Tesisleri Nitelikler Yönetmeliği’nde de; tesislerin kiralama, belgelendirme ve denetimi için son onayın Kültür ve Turizm Bakanı’na verileceği düzenlenmektedir.

Orman Parkları Yönetmeliği’nde; orman parklarının Kültür ve Turizm Bakanlığı’na tahsisi ve tahsise konu alanların sınır değişikliği yapılarak genişletilebileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu düzenleme, bu alanlarda yapılacak konaklamalı lüks çadır tesislerinin sınırlarının da Bakanlıkça herhangi bir kriter gözetmeksizin genişletilebileceğini göstermektedir.

Önceki düzenlemelerle birlikte Lüks Çadır Tesisleri Nitelikler Yönetmeliği; korunan alanlarda yapılaşmayı artıran ve yatırımcılara rant sağlayan uygulamalara yeni bir düzenlemeyi daha eklemektedir. Ayrıca, daha önce korunan alanlarda kaçak olarak yapılmış bu tür tesislerin bu Yönetmelik’le birlikte yasallaştırılması da söz konusudur.

Geçici tesislerin kalıcı tesislere dönüştürülebilmesinin önünü açan ifadeler yer almaktadır.

Yönetmelikte, tesis alanlarında yapılacak kapalı ünitelerin “aksi belirtilmediği sürece, temelsiz olarak yapılacağı” ifade edilmektedir. Bu ifade, diğer maddelerde geçen, lüks çadır tesislerinin “temelsiz ahşap platform üzerine” yapılması koşuluyla çelişmektedir. Bazı durumlarda kalıcı yapılaşmanın önünün açıldığı anlaşılmaktadır. Ancak, hangi durumlarda böyle bir uygulama yapılacağı açıklanmamıştır.

Tesislerin doğaya müdahalesine önlemler alınmış gibi görünse de, kullanılan ifadeler belirsizlik oluşturmaktadır.

Lüks çadır tesislerinin genel niteliklerinde her türlü yapının “mümkün olan en az müdahaleyle çevre dostu çadır malzemesi” ile yapılması öngörülürken, “mümkün olan” ibaresi ucu açık bir ifade olarak bırakılmıştır. Yönetmelikte “çevre dostu malzeme” tanımı da yapılmamıştır. Tesis içi yolların “doğal dokuya uyumlu malzemedan yapılması” belirtilmiş, ancak bunun tanımı da yapılmamıştır. Yönetmeliğe dayanak olarak gösterilen 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu’nda da bu tanımlamalar bulunmamaktadır.

Düzenlemeye göre, tesiste çocuk oyun ünitesi, SPA, hobi atölyesi, sağlık, güzellik ve bakım ünitesi, eğlence ve spor ünitesi, yoga ve meditasyon alanı yapılabilmekte; ancak bu birimler “çevre dostu malzeme” ile yapılması zor fonksiyonlardır.

Yerleşim ve yönetim planları ile ağaç rölöve planlarını kimin hazırlayacağı belirsizdir.

Yerleşim tasarım ve yönetim planlarının, Bakanlık, gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılabileceği düzenlenmekte; ancak yerleşim planını meslek mensubu olarak kimin hazırlayacağı açıklanmamıştır. Bu planlar, mimari proje kapsamındaki verilerdir, ancak yönetmelikte mimarlık hizmeti ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır.

Aynı şekilde, orman alanlarına tesis yapılması durumunda "ağaç rölöve planı" isteneceği düzenlenmekte, ancak yine bu planı kimin hazırlayacağına ilişkin herhangi bir hüküm düzenlenmemiştir.

Tesislerin, kiralama, belgelendirme ve denetimi için Komisyon tariflenmekte; ancak fiili denetimden söz edilmemektedir.

Tesislerin kiralama, belgelendirme ve denetimi için, Bakanlığa bağlı çeşitli birimlerin yöneticilerinden oluşan bir Komisyonun kurulacağı ve bu Komisyonun; yerleşim tasarım ve yönetim planı teklifleri, ihtilafa düşülen konuları ve alanda fiilen yapılacak değişiklikleri değerlendireceği düzenlenmektedir. Ancak, komisyon kararlarına son onayı Bakan verecektir. Ayrıca, denetim sadece başvuru evrakları ve yatırım belgesinin geçerliliği üzerinde yapılmakta; tesis alanında yapılacak fiili bir denetimden bahsedilmemektedir.

Sonuç olarak:

Son 20 yıllık süreçte, korunması gerekli alanların parçalanarak "kullanılan" alanlara dönüştürülmesine yönelik politika izlenmektedir. Korunan alanların rekreasyonel kullanımlarının artırılması ve özel şirketlerce işletilmesine izin verilmesiyle, bu alanlardan ekonomik rant sağlanmasının amaçlandığı ortadadır. Yürürlüğe giren Yönetmelik, önceki düzenlemelerle birlikte, bu amaca hizmet edecek düzenlemeleri içermektedir.

Yönetmelik; yapı üretim sürecinde yer alan tarafların, meslek odalarının, üniversitelerin ve kamu kurumlarının katılımı olmaksızın, görüş ve önerileri dikkate alınmaksızın hazırlanmıştır. Oysaki Anayasamız; tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi için Devleti gerekli tedbirleri almakla görevlendirmiş, bunun için gerekli yasaları koymak ve önlemleri almakla yükümlü kılmıştır. Bu çerçevede yapı ve doğal çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi; kamu yönetiminin, merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek mensuplarının, meslek kuruluşlarının ve ilgili tüm kesimlerin ülke adına ortak sorumluluğudur.

Bu çerçevede; korunan alanlarda koruma güvencelerini artırmak yerine ekonomik kazanç elde etmeyi amaçlayan, bu alanlarda yapılaşmayı artıran, ekosistemi tehdit edecek uygulamaların önünü açan ve tüm bu uygulamalara Bakanlığın tek yetkili olarak karar vermesini önceleyen "Lüks Çadır Tesisleri Nitelikler Yönetmeliği"nin yürürlükten kaldırılması gerekmektedir.

**TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU**

**“MİDEKON Mimarlık Diplomalarının Uluslararası Tanınırlığı ve Eşdeğerliği
Bağlamında Mimarlık Eğitimi Süresine İlişkin Ön Rapor”
Hakkında Mimarlar Odası Görüşü
11 Ocak 2023**

“MİDEKON MİMARLIK DİPLOMALARININ ULUSLARARASI TANINIRLIĞI VE EŞDEĞERLİĞİ BAĞLAMINDA MİMARLIK EĞİTİMİ SÜRESİNE İLİŞKİN ÖN RAPOR” HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ
11 Ocak 2023

MİDEKON Yönetim Kurulu'nun hazırlamış olduğu “Mimarlık Diplomalarının Uluslararası Tanınırlığı ve Eşdeğerliği Bağlamında Mimarlık Eğitimi Süresine İlişkin Ön Rapor”, uzun yıllardır mimarlık mesleğinin eğitim ve meslek uygulama niteliğinin geliştirilmesi için çaba gösteren Odamız tarafından olumlu karşılanmıştır. Özellikle mimarlık diplomalarının uluslararası tanınırlığı üzerine eğilen ve 5 yıllık eğitimi tanımlayan “Ön Rapor” ilkesel olarak Odamızın da minimum gereklilik olarak tanımladığı koşulları içermektedir. Bununla birlikte 5 yıllık eğitimin içeriği ve lisans + yüksek lisans sisteminin nasıl kurgulanacağı konularının da daha açık tanımlanması yararlı olacaktır.

Ön Rapor'da yasal dayanak olarak tanımlanan **1938 tarih ve 3458 sayılı** Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'da diploma ile mimar unvanının kazanılacağı belirtilmiştir. Buna göre “*Türk Yüksek Mekteplerinden diploma alanlara “Yüksek mühendis/ Yüksek mimar” unvanı, Türk Teknik Okulu mühendis kısmı ya da mimar mektebinden diploma alanlara “mühendis / mimar” unvanı verilir.*” Yasanın düzenlendiği dönemde Yüksek Mühendis Mektebi (İTÜ) ve Yüksek Mimar yetiştiren (GSA) 5 yıllık kesintisiz eğitimle tek diploma vermektedirler. Esasen “Yüksek” unvanı kavramı, 1928’de Mühendis Mektebi’nin (İTÜ) adının Alman yükseköğretim sistemi (Technische Hochschule) örnek alınarak Yüksek Mühendis Mektebi’ne çevrilmesi ile ortaya çıkmıştır. İlk olarak 1927’de çıkan ve **1928’de yürürlüğe giren 1035 sayılı kanun** “Yüksek Mühendislik ve mimarlık mekteplerinden diploma alanların mühendislik ve mimarlık” yapabileceğini belirtir. **1936’da çıkan 3077 sayılı kanun** “yüksek mühendislik/mimarlık mekteplerinden (5/6 yıllık) diploma alanlara “yüksek mühendis”, “yüksek mimar” (İTÜ, GSA) unvanı verilir, teknik okul (4 yıllık) mezunlarına sadece “mühendis” (YTÜ) unvanı verilir” demektedir. 1936 yasasında ilk kez karşımıza çıkan “yüksek mimar/mühendis” unvanı, aslında o dönemde Almanya’daki unvan olan “*Dip. Ing. Architekt*”in karşılığı olarak “Diplomalı mimar/mühendis” şeklinde önerilmiş ancak Meclis’ten unvan “Yüksek” tanımıyla çıkmıştır.

Dolayısıyla esasen 1936 ve sonrasında 1938 yılında çıkan ve halen geçerli olan yasada verilen “yüksek mimar” unvanı ikili bir eğitimi değil, 5 yıllık kesintisiz lisans eğitimi tanımlamaktadır. Bu sistemin içinde yer alan İTÜ 1975’te 4 yıl lisans, 2 yıl yüksek lisans eğitimine geçerek, dolayısıyla Alman eğitim sisteminden Amerikan tipi eğitime geçmiştir. 1938 yasası 4 yıllık lisans eğitimi ile “mimar” unvanını zaten verdiği için İTÜ’nün bu süreçte yasal mevzuatla bir sorunu olmamış, 4 yıllık lisans mezunları “Yüksek Mühendis Mimar” yerine “Mimar” unvanı ile mezun olmaya başlamışlardır. 1982 YÖK Yasasıyla birlikte “*lisans eğitimi minimum 8 yarıyıllık eğitimi kapsayan bir yükseköğretim*” olarak tanımlanmış ve GSA da MSÜ olarak 4 yıllık eğitime geçmiştir. YÖK yasasında yüksek lisans “*bir lisans öğretimine dayalı, eğitim – öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir*” şeklinde tanımlanmış ve “Bilim uzmanlığı, yüksek mühendislik, yüksek mimarlık ve master” dereceleri belirtilmiştir. Dolayısıyla YÖK sisteminde yüksek lisans, lisans eğitimi üzerine gelen bir üst uzmanlığı tanımlamaktadır.

Konur Sokak 4/2 Yenışehir
06420 Ankara Türkiye
T. +90 312 417 37 27
F. +90 312 418 03 61
info@mo.org.tr
www.mo.org.tr

Uluslararası Mimarlar Birliği
Türkiye Kesimi
Chamber of Architects,
UIA Member Section in Turkey
Chambre des Architectes,
Section Membre de l’UIA en Turquie

Nitekim bu nedenle 9.06.2000 tarihli 601 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 1938 tarihli 3458 sayılı yasada değişiklik yaparak "uzman mimar" ve "uzman mühendis" unvanı tanımlandığında, Danıştay 2001/321 no'lu kararı ile "Yüksek Öğretim Kanunu ile mühendislik ve mimarlık, lisans öğrenimi ile kazanılan bir unvan ve meslek olarak düzenlenmekte, bu alanlarda uzmanlık ise sadece lisansüstü öğrenim ile mümkün olabilmektedir." şeklinde bir açıklama getirmiştir. Dolayısıyla MİDEKON tarafından 4+1 olarak önerilen dört yıllık lisans eğitimi sonucunda belli bir mesleki tanımlama ile mezun olmayan öğrenci, sonrasında 1 yıllık tezsiz yüksek lisans eğitimi olsa da mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde mimar olarak tanımlanmayacaktır. "Yetkin mimar" tanımlaması da benzer şekilde mevcut yasal sistem çerçevesinde yer bulmamaktadır. 5 yıllık eğitim sonucu imza yetkisi sahibi "yetkin mimar" tanımı yapılması durumunda, 4 yıllık eğitim sonucunda hiçbir unvan ve yetkinin tanımlanmaması bir boşluk oluşturmaktadır. Bilindiği gibi ara kademe eleman olarak yetişen teknik öğretmen ve teknikerlere yapı denetim sistemi içinde belirli ölçütler çerçevesinde unvan ve yetki tanımlanmıştır ki, bu meslekten kişiler Yapı Denetim Kuruluşlarında görev yapabilmektedirler. 4 yıllık mimarlık lisans mezunlarının hiçbir unvan ve yetkisinin olmaması, bu kişilerin mimarlık ve inşaat sektöründe ve kamuda nasıl istihdam edileceği konusunda bir belirsizlik oluşturmaktadır.

Ön Rapor'da 4 yıllık lisans eğitimi sonrasında 1 yıllık yüksek lisans eğitimine geçiş yöntemi tanımlanmamıştır. Bilindiği gibi tıp, diş hekimliği ve eczacılık bilimlerinde 5 ya da 6 yıllık kesintisiz eğitimle temel meslek yetkisi veren eğitim sonrası "uzmanlık" eğitimi, ÖSYM'nin düzenlediği TUS, DUS, EUS gibi merkezi sınavlarla verilmektedir. Mimarlık meslek alanında imza yetkisi için yüksek lisansın zorunlu duruma gelmesi durumunda, YÖK sağlık bilimlerinde olduğu gibi tüm öğrencilere eşit davranma ilkesi ile fakültelerin değil ÖSYM'nin çoktan seçme sistemi ile sınav yapmasını öngörebilir. Bu konunun dikkatle incelenmesi ve değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

Ön Rapor'un 2d maddesinde, dört yıllık mimarlık lisans eğitimi sonrasında 2 yıllık tezli/tezsiz yüksek lisans eğitimi (mimarlık tarihi, yapı bilimleri, kültürel mirası koruma, bilişim gibi alanlarda) alanların yüksek lisans derecesine sahip olacakları ancak, meslekte yetkinlik için aranacak diploma derecesi ön koşulunu sağlamayacakları belirtilmiştir. 2 yıllık yüksek lisans eğitiminin ancak akademik bir derece olarak kabul edileceği tanımlanmıştır. Şekil 1'de de bu açıklamaya koşut olarak 4+1 tezsiz projeli yüksek lisans sonrası "Yetkin Yüksek Mimar" unvanı tanımlanmış, 4+2 yıllık dolayısıyla 6 yıl eğitim alan öğrencilerin imza yetkisi olmayacağı, ancak doktora yapabilecekleri belirtilmiştir. Bilindiği gibi çoğu iki yıllık tezli yüksek lisans programında da 2 adet proje dersi bulunmaktadır. Programında 2 adet zorunlu mimari proje dersi olan tezli yüksek lisans programlarının 2 yıllık yüksek lisans eğitimi sonrası, diğer bir deyişle 6 yıllık eğitim sonrasında, imza yetkisine haiz "yetkin mimar" unvanı vermemesi koşulunun tekrar irdelenmesi yararlı olacaktır.

MİDEKON'un hazırladığı Ön Rapor'da kapsamlı araştırmalar ışığında ortaya konan temel yaklaşım, MiMeKK'in çalışmaları ve Oda avukatlarının değerlendirmelerini de dikkate alarak tarafımızca irdelenmiş ve bazı sakıncalar ortaya konmuştur. Bununla birlikte Şekil 1'de belirtilen "ilgili paydaşlarla beraber belirlenecek meslek deneyimi" yaklaşımını çok doğru buluyoruz. Mezuniyet sonrasında doğrudan meslek ve imza

Konur Sokak 4/2 Yenisehir 06420 Ankara Türkiye T. +90 312 417 37 27 F. +90 312 418 03 61 info@mo.org.tr www.mo.org.tr	Uluslararası Mimarlar Birliği Türkiye Kesimi Chamber of Architects, UIA Member Section in Turkey Chambre des Architectes, Section Membre de l'UIA en Turquie
--	---

yetkisinin verilmesi, uygulama alanında çevre sağlığı ve denetimi, koruma ilkeleri, bilimsel, çağdaş yaklaşımlar, çok yönlü yaşam kaliteleri, yasal düzenlemeleri gözetilerek uygulama yapılması vb. gibi açılardan önemli sorunları beraberinde getirmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalar farklı birçok ülkede, özellikle AB ülkelerindeki uygulamalarda, mimarlık mesleğini yapma ve mimar unvanını kullanma yetkisinin, zorunlu meslek pratiği ve/veya mesleki yetkinlik sınavı gibi ölçme sistemleri sonrasında kazanıldığını göstermektedir.

Bu bağlamda MiMeKK'in 2019 ve 2022'de gerçekleştirdiği iki "Mimarlıkta Mesleğe Kabul ve Kayıt Çalıştayı" ile 2001'den beri 11 kez yapılmış olan "Mimarlık ve Eğitim Kurultayları"nda mimarlık mesleğinin farklı bileşenleriyle bir araya gelinerek oluşturulan tartışma ortamlarında geliştirilen görüşler dikkate alınarak değerlendirildiğinde; mimarlık okullarının MİAK denkliliğini sağlamanın, mimarlık eğitiminin minimum 5 yıl olmasının ve eğitim sonrası en az 1 yıl meslek pratiği yapılmasının ardından mimarlık yetkisinin verilmesinin Mimarlar Odası'nın temel yaklaşımı olduğunu belirtmek isteriz. Bu çerçevede Mimarlar Odası eğitimi, tüm meslek yaşamını kapsayan bir süreç olarak değerlendirmekte ve "Sürekli Mesleki Gelişim" uygulamasını da gerekli görmektedir. Ancak Sürekli Mesleki Gelişimin de zorunlu tutulmasıyla, AB müktesebatına uygun bir mimarlık meslek ortamı kurulabilecektir.

Bu bağlamda hedeflenen uluslararası tanınırlığı ve eşdeğerliği olan 5 yıllık nitelikli eğitimin oluşturulması için mimarlık mesleğinin tüm bileşenlerinin birlikte çalışılarak kapsamlı bir "Mimarlık Meslek Yasası"nın hazırlanması ve konuyla ilgili tüm yasal düzenlemelerin (3458 sayılı yasa, 6235 sayılı yasa, 657 sayılı yasa, 2547 sayılı yasa, 3194 sayılı yasa, 4708 sayılı yasa vd.) ele alınarak ve birbiriyle çelişmeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede YÖK'ün 17.04.2014 tarih ve 559 sayılı kararı ile AB ile uyum için diplomalardan mimarlık unvanını kaldırması sonrasında açılan dava sonucu Danıştay'ın YÖK kararını 3458 sayılı yasaya aykırı bularak iptal ettiğini anımsatmak isteriz.

Odamız, Türkiye'de herkes için yaşanabilir, eşitlikçi, çağdaş, nitelikli ve sürdürülebilir bir mimari çevre için ödünsüz bir eğitim kalitesi ile mimarların yetişmesi konusunda her zaman duyarlı olmuştur. Bu bağlamda özellikle son 20 yıldır Avrupa Birliği müktesebatını da dikkate alarak uluslararası düzeyde eşdeğerliği olan bir eğitim ve sonrasında yine gelişmiş ülkelerdeki "mimar"lık mesleğini gerçekleştirme koşullarını da dikkate alarak mimarlık yetkisinin ve bununla birlikte mimarlık sorumluluğunun da tanımlandığı bir meslek yasasının oluşturulabilmesi için MİAK, SMGM, MiMeKK, Mim-Ar ve MEK gibi komite ve komisyonlar ile "Türkiye Mimarlık Politikaları"ını geliştirmek ve sürekli güncellemek için çaba göstermektedir.

MİDEKON'un da benzer bir duyarlılıkla uluslararası tanınırlıkta ve ülkemizin mimarlık eğitim niteliğini geliştirecek bir çaba içine girerek hazırladığı Ön Rapor'u yukarıda kısaca özetlediğimiz çekincelerimizle birlikte olumlu bulduğumuzu belirtir, bundan sonraki süreçte "Türkiye Mimarlık Eğitimi ve Mimarlık Mesleği Politikaları"ını ve gerekli yasal düzenlemelerin taslak çalışmalarını birlikte geliştirmeyi dileriz.

TMMOB MİMARLAR ODASI

<p>Konur Sokak 4/2 Yenışehir 06420 Ankara Türkiye T. +90 312 417 37 27 F. +90 312 418 03 61 info@mo.org.tr www.mo.org.tr</p>	<p>Uluslararası Mimarlar Birliği Türkiye Kesimi Chamber of Architects, UIA Member Section in Turkey Chambre des Architectes, Section Membre de l'UIA en Turquie</p>
--	---

YARARLANILAN KAYNAKLAR:**YASA ve YÖNETMELİKLER:**

- 31.05.1927 gün ve 1035 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun
- 23.12.1936 gün ve 3077 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki 1035 Sayılı Kanuna Ek Kanun
- 28.06.1938 gün ve 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun
- 4.02.1954 gün ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu
- 6.11.1981 gün ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu
- 28 Haziran 2000 gün ve 601 sayılı KHK – Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
- TMMOB Mimarlar Odası Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Yönetmeliği

EĞİTİM TARİHİ YAYINLARI

- Uluçay, Ç. ve E. Kartekin, 1958. Yüksek Mühendis Okulu (Yük.Mühendis ve Yük.Mimar Yetiştiren Müesseselerin Tarihi), T.C. İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi Sayı: 389, İstanbul.
- Güvenç, K., 2006. Yasaların İçinden TMMOB'nin Öyküsü, TMMOB, Ankara.
- Kulaksızoğlu E., 2010. Dünü Bilmek, Yarınları Aydınlatmak, İTÜ Mimarlık Fakültesi, Taksim.

MİMARLAR ODASI YAYINLARI:

- Türkiye Mimarlık Eğitimi Politikası, 2020. (internet yayını)
- Türkiye Mimarlık Politikası, 2019. (internet yayını)
- IX. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - Türkiye Mimarlık ve Eğitim Politikaları, 2018, Ankara.
- Türkiye Mimarlık ve Eğitimi Ortamıyla İlgili Bilgiler, 2017, Ankara.
- Mimarlık ve Eğitim Kurultayı V - Kalite 7 Yetki ve Sorumluluk, 2010, Ankara.
- Mimarlık Politikaları, 2007, Ankara.
- Ulusal Mimarlık Politikaları, 2005, Ankara.
- Mimarlıkta Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) – Uluslararası Yuvarlak Masa Toplantısı. 14 Haziran 2003 UIA Konseyi İstanbul Toplantısı (çev. T.S. Tağmat) 2004, Ankara.
- Dünyada Mimarlık Mesleği Uygulaması. J. Farrando, 2004. (çev. A.Şentek, T.S.Tağmat), Ankara.

**YAPININ MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS OLAN SINIFLARI'NIN
GÜNCELLENMESİ KAPSAMINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**

31 Ocak 2023

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı; her yıl yayımlanan “Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ”in içeriğinde yer alan “Yapının Mimarlık Hizmetlerine Esas Olan Sınıfları”nın güncellenmesi kapsamında yürütülen çalışmalarda kullanılmak üzere hazırlanan yapı sınıfları taslak listesine ilişkin görüş talep etmektedir. Bakanlığın ilettiği taslak çalışma, Odamızca incelenmiş ve aşağıdaki hususlar dikkat çekmiştir.

Bakanlık tarafından yapılan çalışma, yapıların yalnızca fonksiyonlarına göre sınıflandırılmasına yöneliktir. Yapıların kullanım ve inşaat alanı, yapısal ve statik karmaşıklığı, enerji ve akustik gereklilikleri, bulunduğu yerin demografik yapısı gibi ölçütler neredeyse tamamen göz ardı edilmiştir. Öncelikle, bu şekilde yapılan sınıflandırmanın eksik ve hatalı olduğu değerlendirilmektedir.

Fonksiyonlara göre belirlenen ana başlıklar, üst ve alt başlıklara ayrılmıştır. Ancak, organize sanayi, maden, enerji santralleri, kompleks-tesis gibi yerleşkelerin tek bir yapı sınıfında tanımlanması mümkün değildir. Yerleşke içindeki yapıların sınıflarının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin hava kuvvetleri tesislerinin içinde yer alan havalimanları yapıları, çiftlik yapıları veya bu tesislerin içindeki lojman/konut yapıları vb.

Uluslararası Kodlar Konseyi tarafından hazırlanan “**Uluslararası Yapı Kodları 2021**” belgesinde; yukarıda değinilen hususlar da dikkate alınarak detaylı bir çalışma yapılmış. UIA tarafından da Mesleki Uygulama alanında Kodlar, Standartlar, Üretim Bilgileri, Şartnameler ve Diğer İnşaat Dokümanları belgesinde, “Uluslararası Yapı Kodları 2021” belgesi referans alınmıştır. Bakanlığın yaptığı çalışma ise, birçok açıdan belirsizlik oluşturmaktadır. Taslak çalışmanın, bahsi geçen uluslararası çalışma ve standartlar incelenerek yeniden ele alınması önerilmektedir.

Yukarıda değinilen hususlar doğrultusunda, ana başlıklara ilişkin değerlendirmeler ise aşağıda sunulmaktadır.

İDARİ YAPILAR

Bu ana başlığın içerisindeki alt başlıkların, mevcut Tebliğ’de gruplarının tanımlı olduğu görülmektedir. Bu yapılara “Muhtarlık Binaları” eklenmiştir. Mahallelerdeki muhtarlık binalarının genellikle tek katlı ve ofis kullanımlı yapılar olduğu göz önüne alındığında en fazla 3. yapı sınıfı içinde değerlendirilmesi uygundur.

İdari yapılardaki il ve ilçe tipi yapılar yerleşim yerinin nüfusuna göre sınıflandırılabilir. 20.000 nüfuslu bir ilçedeki idari yapılar ile 500.000 nüfuslu bir ilçedeki idari yapılar, mimarlık ve mühendislik açısından farklı özelliklere sahip olacağından, aynı sınıfta yer almamaları gerekmektedir.

GÜVENLİK YAPILARI

Bu ana başlığa; mevcut Tebliğ’de yer almayan “Göçmen ve Mülteci Geri Gönderim Merkezi” başlığı eklenmiştir. Askeri yapıların mimari çözümlerinin özel bilgi arz etmesi nedeniyle, en az 4. yapı sınıfı içerisinde değerlendirilmesi uygundur.

Ancak, üst başlıklarda tesis olarak adlandırılan yapı kompleksleri birçok yapıyı içermektedir. Yerleşke içerisindeki yapıların sınıflarının ayrı ayrı değerlendirilip değerlendirilmeyeceği, değerlendirilecekse nasıl bir sınıflandırma yapılacağı taslakta belirsizdir. Yalnızca cezaevleri üst başlığı, kapasiteye göre sınıflandırılmıştır, diğer tesislerde herhangi bir sınıflandırma mevcut değildir.

BİLİM YAPILARI

Bu ana başlığa; mevcut Tebliğ’de yer almayan “Astronomik Gözlemevi Yapıları”, “Botanik Bahçeleri” ve “Arberetümler” eklenmiştir. Mevcut Tebliğ’de “Botanik Parklar” 3B yapı sınıfındadır, ancak astronomik gözlemevi yapılarının özellik arz eden durumundan dolayı 5. yapı sınıfında değerlendirilmesi uygundur. Ayrıca aynı alt başlıklar arasındaki “Araştırma Tesisleri” için, mevcut Tebliğ’de 4B “Araştırma Binaları” ve 5B “Bilimsel Araştırma Merkezleri” sınıfları mevcuttur. Dolayısıyla “Araştırma Tesisleri” üst başlığının detaylandırılması gerekmektedir.

TARİHİ YAPILAR

“Restorasyon ve Rekonstrüksiyon” yapılarının bu tebliğde yer almasının, mevcut ayrı yönetmeliği olan “Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon” hizmetleri için tereddüt yaşanmasına neden olacağından, tebliğden kaldırılması gerekmektedir.

Anıt Komplekslerinin, idari yapılar ile çevre düzeni bütünlüğü göz önüne alındığında en az 4. yapı sınıfına dâhil edilmesi uygundur.

Bu ana başlığa, arkeolojik alanların eklenmesi önerilmektedir.

KÜLTÜR YAPILARI

Bu ana başlığa; mevcut Tebliğ'de yer almayan "Toplum Merkezleri", "Çok Amaçlı Sergi Yapıları", "Amfi Tiyatrolar", "Fuar Merkez ve Kompleksleri" eklenmiştir. Mevcut Tebliğ'de "Sergi Salonları" 3B olarak geçmekte, ancak bu çalışmada daha geniş kapsamlı bir yapıdan bahsedildiği için 4. yapı sınıfı olarak değerlendirilebilir. "Toplum Merkezleri" tanımının çok genel bir kavram olduğundan detaylandırılması gerekmektedir. "Amfi Tiyatro" yapılarının 5. Sınıf yerine 3. Sınıf yapılarına dâhil edilmesi önerilmektedir.

"Fuar Merkez ve Kompleksleri" için ise 3B'de "Fuarlar" mevcut. Bu iki başlık arasında fark yok ise, 3B olarak sınıflandırılması uygundur.

EĞLENCE YAPILARI

Bu ana başlığa; mevcut Tebliğ'de yer almayan "Sinema Yapıları", "Hayvanat Bahçeleri" ve "Lunaparklar" eklenmiştir. Sadece sinema kullanımlı bir yapının en az 4. yapı sınıfında yer alması gerektiği değerlendirilmektedir. Lunaparklar da Aquaparklar gibi 4A olabilir. Hayvanat bahçelerinin bir "eğlence yapısı" olarak değerlendirilmesi sorunlu olmakla beraber, en az 4. yapı sınıfında olması uygundur.

DİNİ YAPILAR

Bu ana başlık altındaki ibadethaneler, yalnızca kapasite üzerinden sınıflandırılmıştır.

EĞİTİM YAPILARI

Yeni eklenen "Liseler" yapısı, temel eğitim okulları gibi 3b olabilir. Ayrıca "Üniversiteler" üst başlığı altındaki yapıların detaylandırıldığı görülmektedir. Üniversite kampüsleri Oda yönetmeliklerine göre "Kompleks Yapı" olarak değerlendirilmekte ve en az bedel hesabı toplam inşaat alanı üzerinden yapılmaktadır. Üniversite içinde bulunan tüm ünitelerin 5A yapı grubunda olması gerektiği değerlendirilmektedir. Üniversite 5A yapı sınıfındayken kampüs içindeki bir enstitünün veya yüksekokulun 4a olması tereddüt yaratacaktır.

SAĞLIK YAPILARI

Bu ana başlığa; mevcut Tebliğ'de yer almayan "Aile Hekimlikleri ve Toplum Sağlığı Merkezleri", "Hayvan Hastaneleri", "Üniversite Hastaneleri" ve "Şehir Hastaneleri" eklenmiştir. Mevcut Tebliğ'de "Araştırma Binaları, Laboratuvarlar ve Sağlık Merkezleri" 4B yapı sınıfında ancak "Toplum Sağlığı Merkezi" tanımına bakıldığında sağlıktan çok bir idari birim olduğu görülmektedir. "Aile Hekimlikleri" ile beraber düşünüldüğünde 3B veya 4A olarak değerlendirilebilir.

Aynı şekilde yeni eklenen "Tıp Merkezi" yapısının tanımının çok genel bir ifade olduğu ve detaylandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

KONUT YAPILARI

Konut yapıları başlığına, plansız alanlarda 150 m2 altı ve üstü müstakil konutlar ayrıca eklenmiştir. Ancak, devamında aralarındaki farklar son derece subjektif olan "Köy, Bağ, Yayla, Dağ Evleri" ibareleri eklenmiştir. Bu dört tip konut aynı özelliklere sahip oldukları için mi yoksa hepsinin kendine özgü farkları olduğu için mi eklendiği anlaşılamamıştır. Tebliğ'de tereddüt yaratan ve tanımı net olmayan ifadelere yer verilmemesi gerekmektedir.

Ayrıca, plansız ve planlı alanlar olarak konutların farklı kategorilerde değerlendirilmesi, plansız alanlarda yapılacak konutların daha düşük yapı sınıfında yer alması gerektiği algısı yaratmaktadır. Ancak, hiçbir konut yapısının 3A'dan daha düşük bir yapı sınıfında yer almaması gerektiği değerlendirilmektedir.

Yapı sınıfı yükseklik kriterine bağlanmış yapılarda yapı ve bina yüksekliğinin tanımları, yükseklikler ölçülürken ölçümün başlangıç ve bitiş noktaları (bodrum döşemesi kotu, bahçe kotu, su basman kotu, saçak seviyesi, mahya seviyesi, vb.) net bir şekilde belirtilmelidir.

50.000 m2 ile kategorize edilmiş "Toplu Konutlar"ın 4. ve 5. yapı sınıfında yer alması ve toplu konut ifadesinin tanımının net olarak yapılması gerekmektedir.

TURİZM VE KONAKLAMA YAPILARI

Bu sınıfa eklenen "5 Üzeri Yıldızlı Oteller" 5C sınıfındaki 5 yıldızlı otellerden daha nitelikliyse sadece 5D seçeneği kalıyor. "Sevgi Evleri" ve "Düşkünler Evi" ise 4. yapı sınıfında yer alabilir. Ayrıca "Apart Otel" yapılarının da tanımı yapılarak listeye eklenmesi önerilmektedir.

TİCARİ YAPILAR

Ticari yapılar geniş kapsamlı ve çok fazla tereddüt yaşanan bir başlıktır. Bu listede "Alışveriş Kompleksleri" devamındaki nitelikler göz önüne alındığında günümüz AVM'lerini tanımlamakta; ancak hemen üstündeki "Alışveriş Merkezleri" için bir detay verilmemiştir.

İş merkezleri başlığındaki "Ofis Binaları" mutlaka tanımlanması gereken bir alt başlıktır. Bu konuda inşaat alanı, bağımsız bölüm sayısı, bina-yapı yüksekliği, vb. kriterler getirilip tanım genişletilebilir. Ayrıca "İş Merkezleri"nin de tanımı net bir şekilde yapılmalıdır. Bir iş merkezinin alışveriş merkezi veya ofis binası gibi yapılardan ne farkının olduğu net bir şekilde belirtilmelidir.

Yeme-içme hizmeti verilen fırın, pastane, cafe, restoran gibi yapılar, imalat yapılan ve yapılmayanlar olarak ayrılıp değerlendirilebilir.

Elektrikli araç dolun tesisleri çoğunlukla mevcut akaryakıt istasyonlarının içerisinde hizmet verecektir. O nedenle, akaryakıt istasyonu ile aynı yapı sınıfında olabilirler. Ancak 3A yapı sınıfının bu tarz yapılar için düşük bir sınıf olduğu değerlendirilmektedir.

SANAYİ VE ENDÜSTRİYEL YAPILAR

Bu ana başlık, eklenen alt başlıklarla birlikte, detaylandırılmanın ötesinde oldukça karmaşık hale gelmiştir. Bazıları kat adedine göre tanımlanırken, bazıları ise imalat yapıları ürününün türüne göre sınıflandırılmıştır. Arıtma/işleme/dağıtım tesislerinde ise, tamamiyle birbirine benzeyen ve farklarının sadece kullanıcıları tarafından bilinen birçok yapı alt alta sıralanmıştır.

Sanayi tesisleri başlığının tümüyle yeniden ele alınması ve sadeleştirilmesi gerekmektedir.

ENERJİ ÜRETİM, DÖNÜŞÜM, DAĞITIM YAPILARI

Arıtma-işleme-dağıtım tesislerinde olduğu gibi, bu ana başlık altındaki birçok yapı ayrı ayrı yazılmıştır. Nitelikleri göz önüne alındığında, 5. yapı sınıfında yer almaları uygundur.

SPOR VE SAĞLIKLI YAŞAM YAPILARI

Bu başlıkta da mevcut Tebliğ'de olmayan birçok yapı tanımlanmıştır. Mevcutta 4B olan spor salonları 5000 seyirci altı ve üstü olarak ayrılmıştır. 5000 altı spor salonları 4A, 5000 üstü spor salonları 4C olarak değerlendirilebilir.

"Açık Hava Spor Tesisleri" mevcut Tebliğ'de yer alan "Semt Sahaları, Küçük Semt Parkları, Çocuk Oyun Alanları ve Eklentileri" olarak değerlendirilse de, 2B yerine en az 3. yapı sınıfında değerlendirilmesi uygundur.

"Stadyum, Hipodrom ve Velodromlar" başlığı mevcut Tebliğ'de 4B ve 5B olarak geçmektedir. Bu yapıların 5. yapı sınıfında değerlendirilmesi uygundur.

Yüzme havuzu ve Kış Sporları Tesisleri ihtiyacı olan tesisat ağırlıklı detaylı projelendirme nedeniyle 4B veya 4C olarak değerlendirilebilir.

At Sporları, Motor Sporları, Golf Sahaları'nın ise 3B veya 4A yapı sınıfına dâhil edilmesi uygundur.

Olimpiyat köyleri ise mevcut Tebliğ'deki 4A "Müstakil Spor Köyleri" ve 5B "Olimpik Spor Tesisleri, Hipodromlar" tanımlarına göre yorumlanabilmekteydi. Bu yapılar, 5B yapı sınıfında değerlendirilebilir.

"Sağlıklı Yaşam Yapıları"ndaki "Rehabilitasyon ve Tedavi Merkezleri" Sağlık Yapıları üst başlığı altına kaydırılabilir veya kaldırılabilir. Diğer hamam, spa, fitness vb. yapılar ise kaplıcalarda olduğu gibi 4A yapı sınıfında yer alabilir.

TARIM VE HAYVANCILIK YAPILARI

Bu yapılar mevcut Tebliğ'de 1. yapı sınıfında yer almaktadır. Yeni eklenen "Balık Çiftlikleri"nin en az 2. yapı sınıfında yer alması önerilmektedir.

SU YAPILARI

Bu başlık altındaki yapılar da birbiriyle karıştırılabilecektir. "Bentler", "Dalgakıranlar", "Taşkın Koruma Tesisleri" gibi benzer yapılar tek başlıkta birleştirilebilir. Barajlar 5. yapı sınıfında yer almalıdır.

ULAŞIM YAPILARI

Havalimanları ve içerisinde bulunan ünitelerin tıpkı üniversitelerde olduğu gibi kompleks yapı olarak değerlendirilip tek yapı sınıfına dahil edilmesi önerilmektedir.

Karayolu yapılarında Otoyol, Köprü, Viyadük gibi yapılar aynı başlık altında toplanabilir. Yol genişliği, şehir içi-dışı olması vb. kriterlere göre sınıflandırma yapılabilir.

Raylı sistem yapılarının en az 4. yapı sınıfında yer alması önerilmektedir.

Deniz ve suyolları yapılarında, Marinaların 4. yapı sınıfında yer alması ve Liman Binalarının sınıfının yükseltilmesi önerilmektedir.

Teleferik ve Telesiyaj Tesisleri yapıları Spor ve Sağlıklı Yaşam ana başlığının altındaki "Kış Spor Tesisleri"ne dâhil olabilir. Ayrıca belirtilmesi tereddüt oluşturacaktır.

TELEKOMÜNİKASYON VE İLETİŞİM

Bu sınıfta "Film ve Stüdyo Binaları", "Televizyon Binaları" ile birleştirilip yine 5A olarak değerlendirilebilir.

Eksikler Hakkında Görüşler

Listede olmaması nedeniyle yaşanan sıkıntıların başında "Havuz" yapıları gelmekte. Havuzların 2. sınıftan daha yüksek bir sınıfta olmaması gerektiği değerlendirilmektedir. Bu havuzlar sınıflandırılırken kullanım şekli göz önüne alınabilir. Müstakil Kullanımlı Havuzlar (Örnek: Müstakil Konuta ait) veya Ortak Kullanımlı Havuzlar (Örnek: Site veya toplu konut içerisinde yer alan) gibi kriterler getirilebilir. Bir başka seçenek ise parseldeki ana yapının yapı sınıfı dikkate alınarak o yapının tamamlayıcı bir unsuru olarak aynı yapı sınıfına girebilir.

Mevcut Tebliğ'de bu tür havuzlar yer almadığı için, ilgili idareler 2C ile 4B arasında hiçbir dayanağı olmayan farklı uygulamalar yapmakta, yapı denetim firmaları ise yüksek denetim bedeli için 4B yönünde değerlendirilmesi için baskı yapmaktadırlar.

Havuz haricinde yapı sınıfı konusunda tereddüt yaşanan güvenlik kulübesi, fosseptik, makine dairesi, sığınak gibi yardımcı yapılar da ayrıca sınıflandırılabilir veya ana yapının uzantısı, tamamlayıcısı olarak değerlendirilip ana yapıyla aynı sınıfa dâhil edilebilir.

Birçok yapı sınıfında karşılaştığımız "Bina Yüksekliği" ve "Yapı Yüksekliği", imar mevzuatında tanımlanmış olsa da, bu konuda da ilgili idarelerin farklı uygulamalar yaptığı görülmektedir.

TMMOB MİMARLAR ODASI MERKEZ YÖNETİM KURULU

**12 MAYIS 2023 TARİHLİ VE 32188 SAYILI RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANAN
"PLANLI ALANLAR İMAR YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK"
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**

17 Mayıs 2023

12 Mayıs 2023 tarihli ve 32188 sayılı Resmi Gazete'de "Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Yönetmelikte yapılan değişiklik; "nüfusu 50 binden fazla olan belediyelerde yapılacak umumun kullanımına mahsus olan yapıların mimari proje müellifliğinin; kamuda veya üniversitelerin mimarlık bölümlerinde ya da meslek odasına kayıtlı serbest mimar olarak en az 5 yıl mesleki tecrübesi bulunup, yapı ruhsatı alınmış toplamda en az 10.000 m2, en az 4 farklı yapının projelendirilme sürecinde aktif olarak bulunan mimarlar tarafından üstlenilebileceği" düzenlenmiştir. Bu kapsamda hazırlanan mimari projelerin giriş ve cephe düzenlemelerinin tasarımına yönelik birtakım ölçütler getirilmiştir. Mimari estetik komisyonlara, söz konusu ölçütlere uygunluğu denetleme ve projede değişiklik talep etme gibi yetkiler tanımlanmıştır.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 28. ve 38. maddeleri uyarınca; mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerinin, uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlarına göre, çalışmanın içeriği bakımından ilgili mühendislik disiplinlerine mensup mühendisler, mimarlar ve şehir plancıları tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca ilgili Kanun'a dayanılarak çıkarılan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin amacı; plan, fen, sağlık ve sürdürülebilir çevre şartlarına uygun yapı ve yapılaşma ile projelendirmeye ve denetime ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Ancak Bakanlık, yapı üretim sürecinde proje müellifliğini üstlenen mimarın "yetkinliğini" belirleme yetkisine sahip değildir. Bu görev, 6235 sayılı TMMOB Kanunu gereği ilgili meslek kuruluşlarına aittir.

Yönetmelikte mimari proje müellifliğiyle ilgili getirilen düzenlemelerin amacı; "yerleşme ve yapılaşmaların mimari estetik değerinin artırılarak şehirlere kimlik kazandırılması" şeklinde açıklanmıştır. Oysaki bu düzenleme, Yönetmeliğin yukarıda açıklanan amaçlarıyla bağdaşmamaktadır. Yerleşmelerin mimari estetik değerinin artırılması ve şehirlere kimlik kazandırılması kaygısı ile yapıldığı öne sürülen bu düzenlemelerin, belli bir yapı grubuna ilişkin düzenlenmesi; sunulacak mesleki hizmetlerle ilgili bilimsel veri ve araştırmalara dayalı bir tespit yapılmadığını, temel insan hakkı olan sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam hakkının öncelik olarak görülmediğini göstermektedir.

Yönetmelikte yapı güvenliğine ilişkin tedbirler alınması amacıyla yapıldığı öne sürülen değişikliklerin ise; mesleki hizmetlerin, uzman ve gerekli bilgi, beceri ve yeterliliklere sahip meslek mensuplarınca yerine getirilmesine yönelik bir amaç taşımadığı anlaşılmaktadır.

Mimarlık ve mühendislik mesleğinin niteliği, mimarlık ve mühendislik eğitimi sonucu alınacak unvanlar, bu unvanların kimler tarafından kullanılacağı, mesleğe kabul ve ifa koşulları, ayrıca meslek alanında lisans eğitimi sonrasında yüksek lisans, doktora, doçentlik, profesörlük aşamalarıyla ilgili düzenlemeler 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve 6235 sayılı TMMOB Kanunu ile düzenlenmiştir.

3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un 1. maddesi ile mimarlık ve mühendislik unvanlarıyla Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde sanat ve meslek icra edecek kişilerin sahip olması gereken diploma ve belgeler sayılmış; Kanun'un 7. maddesi ile 1. maddede belirtilen diploma veya ruhsatnamelerden birini haiz olmayanların Türkiye'de mühendis veya mimar unvanı ile istihdam olunamayacakları, imzalarla sanat icra edemeyecekleri, bu unvanları kullanarak oy veremeyecekleri ve imza koyamayacakları belirtilmiştir.

6235 Sayılı TMMOB Kanunu'nun 33. maddesi uyarınca; "Türkiye'de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve meslekî tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler."

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ana Yönetmeliği'nin Odalara üyelik konusunu düzenleyen 49. maddesi gereği; "Mühendislik-mimarlık mesleği mensupları, Birlik Genel Kurulu kararı ile belirlenen Odaya kaydolurlar. Oda kayıtlarında ve mesleği yapmada lisans eğitimi esastır."

Mimarlar Odası Ana Yönetmeliği ve Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği uyarınca; planlama, imar, yapı üretim ve denetim süreçlerinin; eğitimi, uzmanlığı ve çalışma konularına göre, Mimarlar Odası'nın ilgili kanun, tüzük ve yönetmeliklerine uygun olarak uygulamaya, yapmaya, kabule ve imzaya yetkili, ilgili yeterlilik belgesine sahip, yükümlülüklerini yerine getirerek üyelik sıfatını ve unvanını koruyan mimar meslek mensuplarınca yürütülmesi gerekmektedir.

GÖRÜŞ VE RAPORLAR

Mezuniyet sonrasında doğrudan meslek ve imza yetkisinin verilmesi; bilimsel planlama ve şehircilik ilkelerine uygun yapı üretim ve denetim sürecine, doğal, tarihi ve kültürel çevrenin korunmasına yönelik pek çok sorunla karşılaşılmasına neden olmaktadır.

Mimarlık eğitiminin tamamlanmasıyla birlikte kazanılan bilgi, beceri ve yeterliliklerin ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde değerlendirilmesi ve yetki süreçlerinin tanımlanması, birçok ülkede olduğu gibi ilgili meslek odalarının yetki alanındadır. TMMOB Mimarlar Odası da bu alandaki düzenlemeleri yapmak, ulusal mesleki yeterlilik esaslarını belirleyebilmek ve yetki alma koşulları, denetim, ölçme ve değerlendirme ile belgelendirme ve sertifikalandırma gibi süreçler üzerine çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu süreçlerin imar mevzuatında amacına aykırı ve mesleki hak ve yetkilere müdahale niteliğindeki değişikliklerle düzenlenmesi yerine; mesleki hizmetlerin gerekli bilgi, beceri ve yeterliliklere sahip meslek mensuplarınca sunulmasının güvencesi olan meslek odalarının denetlenerek yerine getirilmesi için, mesleğe kabul ve kayıt alanında gerekli yasal zemin oluşturulmalıdır.

Bakanlıkça Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler, mimarlık mesleğinin yetki alanına gasp niteliğinde olup ilgili mevzuata aykırıdır. Bu değişikliklerle, meslek mensuplarınca mevcut koşullar ve olanaklar çerçevesinde yürütülen özgün tasarım ve planlama süreçleri yok sayılmakta; mesleki uzmanlık, bilgi, beceri ve yetkinlikler önemsizleştirilmektedir.

Ayrıca, İmar Kanunu'na göre mimari estetik komisyonlar; yapıların ve onaylı mimari projelerinin özgün fikir ifade edip etmediğine karar vermeye yetkilidir. Ancak yönetmelik değişikliğiyle; mimari estetik komisyonlara proje müellifi mimarın tasarımını denetleme ve projede değişiklik talep etme yetkilerinin tanımlanması hukuka aykırı bir düzenlemedir.

Yönetmelik değişikliği; yapı üretim sürecinde yer alan tarafların, meslek odalarının, üniversitelerin ve kamu kurumlarının katılımı olmaksızın, görüş ve önerileri dikkate alınmaksızın hazırlanmıştır. Oysaki Anayasamız; tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi için Devleti gerekli tedbirleri almakla görevlendirmiş, bunun için gerekli yasaları koymak ve önlemleri almakla yükümlü kılmıştır. Bu çerçevede yapılı ve doğal çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi; kamu yönetiminin, merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek mensuplarının, meslek kuruluşlarının ve ilgili tüm kesimlerin ülke adına ortak sorumluluğudur.

Mimarlar Odası olarak; Bakanlığın mevzuatta tanımlı yetkilerini aşan, TMMOB Kanunu'nca ilgili meslek odalarının faaliyetlerine ve mimarlık mesleğinin hak ve yetkilerine müdahale eden "Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" in ilgili düzenlemelerinin iptali için çağrıda bulunuyoruz.

Değerli kamuoyumuza saygıyla duyurulur.

TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU

**“ORMAN, ORMAN ENDÜSTRİ VE AĞAÇ İŞLERİ ENDÜSTRİ MÜHENDİSLERİ İLE SERBEST MESLEK BÜROLARININ ÇALIŞMA ALANLARINA DAİR YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK”
HAKKINDA MİMARLAR ODASI GÖRÜŞÜ**

1 Haziran 2023

TMMOB Orman Mühendisleri Odasıncı hazırlanan “Orman, Orman Endüstri ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisleri ile Serbest Meslek Bürolarının Çalışma Alanlarına Dair Yönetmelik” taslağına ilişkin Oda görüşümüz, 14 Nisan 2023 tarihinde TMMOB’a iletilmiştir. Bunun üzerine TMMOB Orman Mühendisleri Odası, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası ve Odamızın katılımlarıyla 5 Mayıs 2023 tarihinde yönetmeliğe ilişkin görüşlerin değerlendirildiği bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda yapılan değerlendirmeler doğrultusunda, yönetmelik taslağına ilişkin Oda görüşümüzün tekrar iletilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Yönetmelikte yapılması planlanan değişikliklerle; ahşap yapıların restorasyon ve rekonstrüksiyon ihtiyaçlarının belirlenmesi, bunlarla ilgili planların hazırlanması, onaylanması, uygulanması, uygulamasının kontrolü vb. işler ile orman ürünleriyle ilgili sanayi tesislerinin planlanması, projelendirilmesi ve tasarımı işleri orman, orman endüstri ve ağaç işleri endüstri mühendislerinin çalışma alanlarına dâhil edilmeye çalışılmaktadır.

Yönetmeliğin orman endüstri mühendisi istihdamıyla ilgili 15. maddenin (g) ve (ğ) bentlerinde; tamamı veya bir kısmı ahşap olan binalarda ahşaba dayalı taşıyıcı elemanların yük taşıyan ve aktaran bölümleri ile doğramalar, döşeme, çatı, veranda, kamelya, dış cephe kaplaması bölümlerinde kullanılan ahşap yapı elemanlarının imalatına ait **tasarım, plan, proje, statik ve mukavemet hesapları** ile testlerinin yapılması ve teknik şartnamenin oluşturulmasına yönelik iş ve işlemlerin meslek mensubu tarafından yürütüleceği; yine **saha uygulamalarının tasarımına, planına, projesine, teknik şartnamesine ve standartlara uygunluğunun kontrol edilmesi ve denetlenmesine** yönelik iş ve işlemlerin meslek mensubu tarafından yürütüleceği; yapı denetim firmalarında en az bir meslek mensubunun istihdam edileceği düzenlenmiştir.

15. maddenin i) bendinde; her türlü ahşap eser ile ilgili yapılacak tasarruflarda konservasyon, **restorasyon ve rekonstrüksiyon** ihtiyaçlarının belirlenmesi, bunlarla ilgili **planların hazırlanması, onaylanması, uygulanması, uygulamasının kontrolü vb.** iş ve işlemlerin meslek mensubu tarafından yürütüleceği düzenlenmiştir.

Ağaç işleri endüstri mühendisi istihdamıyla ilgili 16. maddenin (c) ve (d) bentlerinde; tamamı veya bir kısmı ahşap olan binalarda ahşaba dayalı taşıyıcı elemanların yük taşıyan ve aktaran bölümleri ile doğramalar, döşeme, çatı, veranda, kamelya, dış cephe kaplaması bölümlerinde kullanılan ahşap yapı elemanlarının imalatına ait **tasarım, plan, proje, statik ve mukavemet hesapları** ile testlerinin yapılması ve teknik şartnamenin oluşturulmasına yönelik iş ve işlemlerin meslek mensubu tarafından yürütüleceği; yine **saha uygulamalarının tasarımına, planına, projesine, teknik şartnamesine ve standartlara uygunluğunun kontrol edilmesi ve denetlenmesine** yönelik iş ve işlemlerin meslek mensubu tarafından yürütüleceği; yapı denetim firmalarında en az bir meslek mensubunun istihdam edileceği düzenlenmiştir.

16. maddenin g) bendinde; her türlü ahşap eser ile ilgili yapılacak tasarruflarda konservasyon, **restorasyon ve rekonstrüksiyon** ihtiyaçlarının belirlenmesi, bunlarla ilgili **planların hazırlanması, onaylanması, uygulanması, uygulamasının kontrolü vb.** iş ve işlemlerin meslek mensubu tarafından yürütüleceği düzenlenmiştir.

67. maddenin 3. fıkrasında; orman ürünleriyle ilgili **sanayi tesislerinin planlanması, projelendirilmesi, tasarımı ve raporlanması** işlemleri düzenlenmiştir.

68. maddenin 1. fıkrasında; odun hammaddesi ve orman ürünleriyle ilgili yongalama, liflere ayırma, presleme, buharlama, kurutma, koruma ve emprenye etmeye ilişkin **sanayi tesislerinin tasarım ve projelendirilmesinin** yapılacağı düzenlenmiştir.

Yukarıda açıklanan yönetmelik değişiklik düzenlemeleri; mesleki alanlara müdahale, hak ve sorumlulukların tanımlanması gibi tartışmalara yol açacak sorunları içermektedir. Meslek Odaları, üyelerinin mesleki faaliyetlerini yürütebilecek bilgi, beceri, yeterlilik ve yetkinliğe sahip olduklarının güvencesidir.

3194 sayılı İmar Kanunu’nun 28. ve 38. maddeleri uyarınca; mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerinin, uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlarına göre, çalışmanın içeriği bakımından ilgili mühendislik disiplinlerine mensup mühendisler, mimarlar ve şehir plancıları tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir.

Mimarlık ve mühendislik mesleğinin niteliği, mimarlık ve mühendislik eğitimi sonucu alınacak unvanlar, bu unvanların kimler tarafından kullanılacağı, mesleğe kabul ve ifa koşulları, ayrıca meslek alanında lisans eğitimi sonrasında yüksek lisans, doktora, doçentlik, profesörlük aşamalarıyla ilgili düzenlemeler 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve 6235 sayılı TMMOB Kanunu ile düzenlenmiştir.

3458 Sayılı Mühendislik Mimarlık Hakkında Kanun'un 1. maddesi ile mimarlık ve mühendislik unvanlarıyla Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde sanat ve meslek icra edecek kişilerin sahip olması gereken diploma ve belgeler sayılmış; Kanun'un 7. maddesi ile 1. maddede belirtilen diploma veya ruhsatnamelerden birini haiz olmayanların Türkiye'de mühendis veya mimar unvanı ile istihdam olunamayacakları, imzalarlar sanat icra edemeyecekleri, bu unvanları kullanarak oy veremeyecekleri ve imza koyamayacakları belirtilmiştir.

6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 33. maddesi uyarınca, "Türkiye'de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve meslekî tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler."

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ana Yönetmeliği'nin Odalara Üyelik konusunu düzenleyen 49. maddesi gereği "Mühendislik-mimarlık mesleği mensupları, Birlik Genel Kurulu kararı ile belirlenen Odaya kaydolurlar. Oda kayıtlarında ve mesleği yapmada lisans eğitim esastır."

Mimarlar Odası Ana Yönetmeliği ve Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği uyarınca; planlama, imar, yapı üretim ve denetim süreçlerinin; eğitimi, uzmanlığı ve çalışma konularına göre, Mimarlar Odasının ilgili kanun, tüzük ve yönetmeliklerine uygun olarak uygulamaya, yapmaya, kabule ve imzaya yetkili, ilgili yeterlilik belgesine sahip, yükümlülüklerini yerine getirerek üyelik sıfatını ve unvanını koruyan mimar meslek mensuplarıncaya yürütülmesi gerekmektedir.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve ilgili yönetmelikler uyarınca da; yapının ruhsat eki projelerine, ilgili mevzuata, teknik şartname ve standartlara uygun olarak yapılmasını denetleme görevlerinin, yapı üretim sürecinde görev alan ve yapının mimari, statik, mekanik ve elektrik tesisat projelerini hazırlayan, üretim ve uygulama sürecinden sorumlu mimar ve mühendislerce yerine getirileceği düzenlenmiştir. Bu nedenle, yönetmelik değişikliğiyle yapı denetim firmalarında en az bir meslek mensubunun (orman, orman endüstri ve ağaç işleri endüstri mühendisleri) istihdam edilmesi talebi yapı denetim mevzuatına uygun değildir.

İmar mevzuatında, ilgili meslek mensuplarının görevleri, yetki alanları ve sorumlulukları açıklanmaktadır. Dolayısıyla, ilgili mevzuat kapsamında yürütülen tasarım ve planlama hizmetleriyle ilgili sorumluluklar yine ilgili meslek mensuplarına aittir.

Sağlıklı ve bilimsel şehircilik ve planlama ilkelerine uygun; nitelikli mesleki hizmetler kapsamında yapı çevre üretiminin sağlanabilmesi için, mesleki çalışmaların gerekli mesleki yetkinliği haiz meslek mensuplarıncaya yerine getirilmesi zorunludur.

Bu çerçevede Mimarlar Odası olarak; "Orman, Orman Endüstri ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisleri İle Serbest Meslek Bürolarının Çalışma Alanlarına Dair Yönetmelik"te meslek alanıyla ilgili tariflerin diğer meslek mensuplarının hak ve yetkilerine müdahale etmeyecek bir biçimde açıkça tariflenmesini ve ilgili maddelerin yukarıdaki görüşler doğrultusunda düzenlenmesini talep etmekteyiz.

TMMOB Mimarlar Odası
Merkez Yönetim Kurulu